

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKA

Hajnówka, czerwiec 2017 r.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Opracowanie powstało na zamówienie Gminy Miejskiej Hajnówka w ramach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Projekt "Rewitalizacja Obszarów Zdegradowanych Hajnówki - wypracowanie kompleksowego programu rewitalizacji zdegradowanych terytoriów miasta, odpowiadającego na lokalne konteksty i potrzeby społeczności" jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Zespół wykonujący opracowanie:

S&H Consulting:

mgr inż. Barbara Waclaw

Spis treści

1	WPROWADZENIE.....	5
1.1	Podstawa formalno-prawna opracowania prognozy	5
1.2	Cel i zakres prognozy	5
2	INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.....	7
3	INFORMACJA O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PROGRAMU REWITALIZACJI.....	8
4	POWIĄZANIA PROJEKTU <i>LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKI</i> INNymi DOKUMENTAMI ORAZ CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	10
5	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	35
5.1	Położenie i klimat miasta Hajnówka.....	35
5.2	Krajobraz, rzeźba terenu i budowa geologiczna	36
5.3	Gleby.....	39
5.4	Zasoby naturalne	40
5.5	Wody.....	40
5.6	Rośliny, zwierzęta, lasy i różnorodność biologiczna	45
5.7	Obszary chronione, w tym obszary Natura 2000 i powiązania przyrodnicze	47
5.8	Powietrze atmosferyczne.....	50
5.9	Hałas	51
5.10	Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.....	52
5.11	Wyjściowy stan środowiska	54
6	CHARAKTERYSTYKA POTENCJALNYCH ZMIAN ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	56
7	STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	57

8	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY z dnia 16 kwietnia 2004 r. O OCHRONIE PRZYRODY	57
9	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA	59
10	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU <i>PROGRAMU REWITALIZACJI</i> , W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW	78
11	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE <i>PROGRAMU REWITALIZACJI</i> WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH	79
12	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU <i>PROGRAMU REWITALIZACJI</i> ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	80
13	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	80
14	NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	81
15	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	81
16	KRÓTKIE REKOMENDACJE	82
17	LITERATURA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	83

1 WPROWADZENIE

1.1 PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA OPRAWOWANIA PROGNOZY

Obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka* wynika z art. 46 pkt 2,3 oraz art. 50 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353, ze zm.).

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka (dalej *Prognoza*) została opracowana zgodnie z ustaleniami umowy zawartej pomiędzy Miastem a Wykonawcą.

Podstawą do opracowania *Prognozy* jest art. 46 ust. 1, art. 50 oraz art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353, ze zm.).

1.2 CEL I ZAKRES PROGNOZY

W *Prognozie* analizie poddano potencjalne skutki środowiskowe realizacji *Programu* oraz zawarto informacje czy założenia określone zostały w sposób optymalny dla środowiska. Niniejszy dokument określa, czy korzyści społeczno-gospodarcze, wynikające z realizacji zamierzeń, rekompensują straty w środowisku, a także jak można zminimalizować ewentualne negatywne oddziaływanie.

Dokument uwzględnia uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku¹ oraz Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym². *Prognoza* wykonana została zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust. 2 pkt 1,2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.). Opracowanie zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycję dotyczącą przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
- ocenę istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- analizę stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
- analizę i ocenę istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających

---

¹ Pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 03.02.2017 r. znak WPN.411.2.1.2017.MR

² Uzgodnienie Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku z dnia 16.02.2017 r., znak NZ.0523.3.2017.

ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2016, poz. 2134, ze zm.);

- analizę i ocenę celów ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu;
- analizę i ocenę przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych, oraz pozytywnych i negatywnych, na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów, a także środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opisem metod dokonywania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub we współczesnej wiedzy.

Ponadto *Prognoza* została opracowana także z uwzględnieniem art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353, ze zm.), tj.:

- zawiera informacje stosownie do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem;
- uwzględnia informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Z jednej strony *Program Rewitalizacji* wyznacza przede wszystkim cele i kierunki działań jakie będzie podejmować miasto w ramach poprawy jakości życia mieszkańców w wielu różnych wymiarach, obejmujących zarówno warunki mieszkaniowe, przestrzenie publiczne, półpubliczne jak również warunki środowiskowe. W niektórych przypadkach dokument nie identyfikuje żadnych konkretnych zamierzeń, nie umiejscawia ich w konkretnych lokalizacjach. Jak stwierdza Kistowski (2002)³, im większa jest ogólnikowość działań zapisanych w dokumencie, tym większy jest subiektywizm ich wpływu na środowisko i tym bardziej rzeczywisty wpływ może różnić się od teoretycznej oceny. Problem ten potęgowany jest przez możliwość wielokierunkowej interpretacji ustaleń dokumentów strategicznych.

Z drugiej strony dokument *Programu Rewitalizacji* uzupełniony jest także o konkretne przedsięwzięcia podstawowe mające za zadanie realizację ujętych w dokumencie celów strategicznych.

---

³ Kistowski M., Wybrane aspekty metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze, „Człowiek i środowisko” 26 (3-4) 2002, s. 55-72.

2 INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 51 ust. 2, 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny. Dostosowane były także do zawartości i stopnia szczegółowości analizowanego dokumentu oraz jego miejsca w hierarchii, jaką zajmuje w stosunku do dokumentów lokalnych, wojewódzkich i krajowych. Dlatego też pierwszym etapem przy sporządzaniu *Prognozy* było określenie stopnia szczegółowości prowadzonych ocen, tak aby odpowiadały zawartości i stopniowi szczegółowości *Programu*.

Program został podzielony na następujące poziomy: cel główny, cele strategiczne oraz kierunki działań a także podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Najbardziej szczegółowy poziom wskazują kierunki działań w ramach celów strategicznych oraz konkretne przedsięwzięcia podstawowe. Dlatego też badane oddziaływanie skutków realizacji *Programu* odniesiono właśnie do nich. Proponowane kierunki działań oraz podstawowe przedsięwzięcia poddano ocenie także pod kątem ujęcia kwestii ochrony środowiska.

Zasadniczej oceny wpływu działań i zadań zaproponowanych w *Programu* dokonano metodą desk research, w ramach której poddano analizie ogólnodostępne źródła wiedzy dotyczące badanych zjawisk: raporty i badania realizowane przez instytucje rządowe, samorządowe lub inne wiarygodne jednostki organizacyjne, dokumenty o charakterze strategicznym i programowym na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Jedną z metodą analitycznych wykorzystywanych w opracowywaniu *Prognozy* była metoda macierzowa. Metoda polega na sporządzeniu macierzy, w których umieszcza się dwie grupy list elementów i określa się powiązanie pomiędzy każdym elementem jednej grupy i wszystkimi elementami drugiej grupy. Rodzaj i intensywność powiązania zależy od przyjętych rozwiązań.

W *Prognozie* zastosowano następujące rodzaje matryc: matrycę wpływu realizacji kierunków przedsięwzięć podstawowych *Programu* na komponenty środowiska oraz matrycę wzajemnych powiązań celów polityk strategicznych szczebla międzynarodowego, krajowego i regionalnego z celami operacyjnymi *Programu*.

Przewidywane oddziaływanie na środowisko poszczególnych kierunków działań oceniono, według odpowiedniej wagi:

(+) – oddziaływanie pozytywne, podejmowane w ramach nich działania ukierunkowane są na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć nie ma potencjalnie negatywnego oddziaływania na środowisko;

(-) – oddziaływanie negatywne, podejmowane w ramach nich działania nie są ukierunkowane na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć może istotnie potencjalnie negatywnie oddziaływać na pewne komponenty środowiska;

(0) – oddziaływanie neutralne, w przypadku działań infrastrukturalnych w zależności od podjętych konkretnych inwestycji, mogą potencjalnie zmienić się w pozytywne albo negatywne, jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić.

Przy sporządzeniu matrycy wzajemnych powiązań celów polityk zastosowano następującą metodykę oceny:

- cele *Programu* uznano za zbieżne z celami innych dokumentów strategicznych, jeśli wystąpiły bezpośrednio i istotne powiązania zaplanowanych działań pomiędzy dokumentami (w tabeli zaprezentowano to jako znak „+”),

- cele *Programu* uznano za niezbieżne z celami innych dokumentów strategicznych, jeśli wystąpiły bezpośrednie i istotne sprzeczności celów pomiędzy dokumentami (w tabeli zaprezentowano to jako znak „-”),
- cele *Programu* uznano za częściowo zbieżne z celami innych dokumentów strategicznych (w tabeli zaprezentowano to jako znak „+/-”),
- brak istotnych powiązań zaprezentowano w tabeli jako puste pole.

Wykorzystanie metody macierzowej dla oceny wpływu realizacji celów strategicznych *Programu Rewitalizacji* na komponenty środowiska wymagało oceny stanu środowiska dzisiaj i w przyszłości. W związku z tym do oceny tego stanu, wykorzystano metodę wnioskowania heurystycznego, polegającą na eksperckiej ocenie przebiegu dotychczasowych procesów w środowisku oraz potencjalnych zmian w wyniku realizacji działań w poszczególnych obszarach interwencji.

Metoda macierzowa wskazana jest w literaturze fachowej jako jeden z najskuteczniejszych sposobów oceny wpływu ustaleń dokumentu na poszczególne elementy środowiska⁴.

3 INFORMACJA O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PROGRAMU REWITALIZACJI

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Hajnówka opracowany jest w oparciu o art. 18 ust.2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (Dz. U. 2016 r. poz. 446) oraz zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Rozwoju z lipca 2016 r.

Wytyczne rewitalizacje definiują jako: kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrując interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji

W treść *Programu Rewitalizacji* ujęto w następujących rozdziałach:

WSTĘP

PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

METODY BADAŃ

WYBRANE ELEMENTY KONTEKSTU PROCESÓW REWITALIZACJI

ANALIZA ZRÓWŃNICOWANIA WEWNĘTRZNEGO ZJAWISKA KRYZYSOWEGO

SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

POWIĄZANIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY

WIZJA I CELE DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

SZACUNKOWE RAMY FINANSOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI

---

⁴ Kistowski M., *Wybrane aspekty metodyczne...*, op. cit., s. 55-72.

SYSTEM WDRAZANIA PROGRAMU

SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU REWITALIZACJI

MECHANIZM WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W OPRACOWANIE PROGRAMU

Cel główny Programu został sformułowany następująco:

Wzrost atrakcyjności turystycznej i mieszkaniowej miasta w wyniku kompleksowej poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zmianę funkcji obiektów i terenów zdegradowanych oraz rozwoju infrastruktury społecznej.

W obrębie poszczególnych celów strategicznych wyznaczono kierunki działań.

Cel strategiczny 1: Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną, w ramach którego wyznaczono 9 kierunków działań:

1. Aktywizacja i edukacja dzieci i młodzieży;
2. Aktywizacja niepełnosprawnych;
3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
4. Wsparcie rodzin wieloprotblemowych;
5. Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin;
6. Aktywna polityka senioralna;
7. Promocja postaw obywatelskich;
8. Wsparcie procesów wychodzenia z ubóstwa;
9. Aktywizacja społeczna;

Cel strategiczny 2: Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w ramach którego wyznaczono 4 kierunki działań:

1. Aktywizacja osób bezrobotnych
2. Tworzenie nowych miejsc pracy;
3. Rozwój przedsiębiorczości;
4. Rozwój ekonomii społecznej;

Cel strategiczny 3: Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej, w ramach którego wyznaczono 5 kierunków działań:

1. Poprawa warunków mieszkaniowych w zasobach komunalnych;
2. Rozwój infrastruktury sieciowej;
3. Poprawa stanu aerosanitarnego;
4. Zagospodarowanie zdegradowanych terenów pokolejowych;
5. Poprawa jakości usług publicznych;

Cel strategiczny 4: Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji, w ramach którego wyznaczono 3 kierunki działań:

1. Modernizacja głównych przestrzeni publicznych;
2. Poprawa poziomu bezpieczeństwa;
3. Wykorzystywanie dziedzictwa materialno – kulturowego;

Ponadto w dokumencie zawarto:

1. Listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami;
2. Charakterystykę pozostałych dopuszczonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, opisane wyżej.

4 POWIĄZANIA PROJEKTU LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKI Z INNYMI DOKUMENTAMI ORAZ CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Analizę spójności i powiązania *Programu Rewitalizacji* z innymi dokumentami strategicznymi przeprowadzono w kontekście polityk i strategii wyższego lub tego samego rzędu. Tym samym przeanalizowano i oceniono cele ochrony środowiska ustanowione w dokumentach szczebla międzynarodowego, wspólnotowego, krajowego oraz wojewódzkiego, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu. Analiza zgodności *Programu Rewitalizacji* z innymi dokumentami strategicznymi dotyczy zasad ochrony środowiska, w tym przede wszystkim zgodności z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Analizie poddano następujące dokumenty strategiczne opracowane na szczeblu międzynarodowym, krajowym, wojewódzkim i lokalnym: *Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. Ramowa Dyrektywa Wodna, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą, Pakiet klimatyczno-energetyczny, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (2010-2020) EUROPA 2020, Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. (DSRK), Strategia Rozwoju Kraju do 2020, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR 2010-2020), Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Polityka Leśna Państwa (Krajowy Program Zwiększania Lesistości), Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Strategię Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022, Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025, Program Ochrony Środowiska dla Miasta Hajnówka na lata 2012-2016 z perspektywą do 2019 roku, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Hajnówka.*

Zgodność założeń *Programu Rewitalizacji* z tymi dokumentami gwarantuje, że podejmowane działania będą harmonizowały z kierunkami rozwoju ustalonymi na poziomie międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Oznacza to że planowane działania nie będą przypadkowe oraz że przyczynią się do realizacji celów o charakterze globalnym i długoterminowym.

Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW)

Najważniejszym przesłaniem RDW jest ochrona zasobów wodnych dla przyszłych pokoleń. Wprowadza ona zintegrowaną politykę wodną mającą na celu zapewnienie ludziom dostępu do czystej wody pitnej po rozsądnej cenie, która umożliwi rozwój gospodarczy i społeczny przy równoczesnym poszanowaniu potrzeb środowiska. Głównym celem RDW jest osiągnięcie stanu wszystkich części wód, poprzez określenie i wdrożenie koniecznych działań w ramach zintegrowanych programów działań w państwach członkowskich. Zgodnie z przepisami RDW planowanie gospodarowaniem wodami odbywa się w podziale na obszary dorzeczy. Na obszarze Polski wyznaczonych jest 10 obszarów dorzeczy: Wisły, Odry, Dniestru, Dunaju, Jałty, Łaby, Pregoty, Świeżej

i Ucher. Teren miasta położony jest w obszarze dorzecza Wisły (dla których opracowano plany gospodarowania wodami)

Ponadto RDW: chroni wszystkie wody – rzeki, jeziora, wody przybrzeżne i wody podziemne; ustanawia system zarządzania zlewniowego, gdyż dla wody nie istnieją granice polityczne; wymaga przygranicznej współpracy sąsiadujących państw - zainteresowanych stron; zapewnia aktywny udział wszystkich zainteresowanych stron w działaniach na rzecz gospodarowania wodą; zapewnia redukcję oraz kontrolę zanieczyszczeń pochodzących ze wszystkich źródeł oraz równowagę wymogi ochrony środowiska z interesami ludzi.

W *Programie Rewitalizacji* uwzględniono kierunek działania związany z rozwojem infrastruktury sieciowej (w ramach celu strategicznego nr 3) ponadto w ramach podstawowego przedsięwzięcia – Modernizacja Kompleksu OSiR zaplanowano modernizację sieci wodno – kanalizacyjne, w ramach projektu budowy boiska sportowego przy ZS nr 2 w Hajnówce zostaną wybudowane pomieszczenia sanitarne, w ramach projektu -adaptacji budynków mieszkalnych dla osób niepełnosprawnych - zostaną wykonane łazienki, w ramach projektu- muzeum od nowa – zostaną zmodernizowane łazienki. Wszystkie te działania niewątpliwie przyczyni się do ochrony środowiska wodnego (wód powierzchniowych i podziemnych). Zbieżność poszczególnych celów *Programu Rewitalizacji* z celami RDW wykazano w tabeli nr 1.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020) określa warunki stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą za sobą zmiany klimatyczne. Przewidziano w nim także rozwiązania wykorzystujące pozytywny wpływ, jaki działania te mogą wywierać nie tylko na stan środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Działania adaptacyjne, podejmowane zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne, będą dokonywane poprzez realizację polityk, inwestycje w infrastrukturę oraz technologie. Niezwykle istotna jest również wiedza i informacja o konsekwencjach zmian klimatycznych, a także zmiany zachowań społecznych. W dokumencie uwzględniono i przeanalizowano obecne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym scenariusze zmian klimatu dla Polski do roku 2030. Wykazały one, że największe zagrożenie dla gospodarki i społeczeństwa będą stanowiły ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak deszcze nawalne, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, fale upałów, susze, huragany, osuwiska itp. Zjawiska te będą występowały prawdopodobnie z coraz większą częstotliwością i natężeniem, obejmując coraz większe obszary kraju.

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Celami szczegółowymi są:

- Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska. Przyjętym kierunkiem działań w tym obszarze jest dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu poprzez zapewnienie funkcjonowania w warunkach zarówno nadmiaru, jak i niedoboru wody. Planowane działania poprawią system gospodarki wodnej w Polsce, ułatwią dostęp do wody dobrej jakości, ograniczą negatywne skutki susz i powodzi.
- Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich, szczególnie wrażliwych na zmiany klimatu. Konieczne są zatem działania dotyczące ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych, jak i odnoszące się do produkcji rolniczej i rybackiej.
- Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.
- Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu. Wskazane jest prowadzenie właściwego monitoringu, ostrzegania, jak również

reagowania, ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości aglomeracji miejskich. Niezbędna jest również koordynacja na poziomie krajowym, szczególnie w kontekście zarządzania kryzysowego, ratownictwa i ochrony ludności. Ponadto miejska polityka przestrzenna powinna uwzględniać zmiany klimatu (adaptacja instalacji sanitarnych i sieci kanalizacyjnych do zwiększonych opadów nawalnych, mała retencja miejska oraz zwiększenie obszarów terenów zieleni i wodnych w mieście).

- Poszukiwanie i wdrażanie innowacji (organizacyjnych i technicznych) sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
- Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu (promowanie działań zwiększających wiedzę na temat ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu).

Działania służące ochronie klimatu zostały zapisane w celu strategicznym nr 3 (Kierunek działania: rozwój infrastruktury sieciowej oraz poprawa stanu aerosaniranegego) oraz pośrednio w celu strategicznym nr1 (kierunek działania: promocja postaw obywatelskich). W ramach podstawowych przedsięwzięć miasto zamierza również zrealizować projekt pn.: Eko Hajnówka – rozbudowa sieci dystrybucji ciepła na terenach miasta wraz z wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych. Ponadto w ramach takich przedsięwzięć podstawowych jak: modernizacja kompleksu OSiR, muzeum od nowa, bezpieczna przystań, poprawy bezpieczeństwa w mieście Hajnówka, odnowa ZS nr 1, utworzenie hotelu, poprawa funkcjonalności i estetyczności wokół budynku Przychodni Rejonowej nr 1 w Hajnówce planowane są prace termomodernizacyjne, związane z wymiana stolarki okiennej które niewątpliwie wpłyną na poprawę efektywność energetycznej budynków i pozwolą w sposób racjonalny korzystać z zasobów środowiska.

Można więc uznać że założenia *Strategii* zostaną zrealizowane także za pomocą działań ujętych w *Programie Rewitalizacji*.

Pakiet klimatyczno – energetyczny

Pakiet klimatyczno-energetyczny nazywany jest pakietem „3x20%” został przyjęty przez Komisję Europejską 11 grudnia 2008 r. Główne rozwiązania w pakiecie przedstawiają się następująco:

- w przemyśle wytwórczym, w instalacjach objętych EU ETS, pozyskanie uprawnień do emisji CO₂ w drodze zakupu na aukcji będzie wprowadzana stopniowo; udział pozwoleń pozyskiwanych aukcyjnie wyniesie 20% (80% pozwoleń za darmo) w 2013 r., stopniowo będzie wzrastał do 70% w 2020 r., a od 2027 r. wszystkie uprawnienia będą odpłatne;
- od powyższej reguły wprowadzono szerokie odstępstwa dla sektorów przemysłu, w których prawdopodobne jest przenoszenie produkcji poza UE, do krajów, w których nie obowiązują tak daleko idące ograniczenia emisji (tzw. *carbon leakage*); producenci w tych gałęziach przemysłu będą mogli się ubiegać o 100% darmowych udziałów, na warunkach propozycji Komisji zaakceptowanych przez Parlament i Radę Europejską i w drodze międzynarodowych negocjacji;
- w sektorze energii elektrycznej nowa propozycja organizacji EU ETS wprowadza ogólną zasadę, że po 2013 r. wszystkie uprawnienia do emisji musiałyby być kupowane w drodze aukcji; od tej zasady przewidziano wyjątki dla nowych państw członkowskich, w tym Polski, które uzyskają 70% uprawnień bezpłatnie w 2013 r. (30% będą musiały kupować na aukcji); dopiero od roku 2020 wszystkie uprawnienia będą kupowane w drodze aukcji; nieodpłatna dystrybucja uprawnień obwarowana jest wymogiem modernizacji sektora wytwarzania energii elektrycznej w tych krajach,
- kraje, których PKB na mieszkańca jest niższy od unijnej średniej otrzymają dodatkową pulę uprawnień. 10% z łącznej sumy uprawnień do emisji zostanie rozdysponowanych wśród

19 krajów UE, obejmując Polskę; dodatkowe 2% z łącznej sumy uprawnień otrzyma 9 nowych państw członkowskich, a z tych 2% ponad ¼ (27%) przypadnie Polsce;

- zakłada się, że co najmniej 50% przychodów z dystrybucji uprawnień do emisji przeznaczonych będzie na przeciwdziałanie zmianom klimatycznym i łagodzenie ich skutków poprzez dalsze obniżanie emisji gazów cieplarnianych, inwestycje w OZE, poprawę efektywności energetycznej, zapobieganie wylesianiu, inne nisko węglowe technologie w gospodarce, łącznie z budową potencjału i edukacją, transferem technologii oraz badaniami i rozwojem,
- kraje członkowskie mogą wypełniać limity swoich redukcji emisji poprzez realizację projektów w krajach trzecich w ramach Mechanizmu Czystego Rozwoju (CDM); w tej formie nie będzie można zrealizować więcej niż 3% swojej emisji z 2005 r.; pod określonymi warunkami niektóre kraje mogą dodatkowo o 1% zredukować emisje przez CDM.

Ponadto podtrzymują one cele ustalone dla krajów UE w roku 2007, a mianowicie:

- redukcja emisji gazów cieplarnianych o 20% w 2020 r. w stosunku do emisji z roku 1990, a także 30% w przypadku zawarcia porozumienia międzynarodowego (w Kopenhadze, w grudniu 2009 r.);
- zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych do 20% w 2020 r. w bilansie energetycznym UE; odpowiednia Dyrektywa obejmie swym zakresem trzy sektory gospodarki: produkcję energii elektrycznej, ciepłownictwo oraz transport; sugeruje się, aby państwa członkowskie zapewniły 10% udział energii odnawialnej (biopaliwa) w sektorze transportu;
- podniesienie o 20% efektywność energetyczną do 2020 r.

Program Rewitalizacji uwzględnia m.in. kierunki działania związane z rozwojem infrastruktury sieciowej oraz poprawa stanu arosanitarne (w ramach celu strategicznego nr 3). W ramach podstawowych przedsięwzięć miasto zamierza również zrealizować projekt pn.: Eko Hajnówka – rozbudowa sieci dystrybucji ciepła na terenach miasta wraz z wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych. Ponadto w ramach takich przedsięwzięć podstawowych jak: modernizacja kompleksu OSiR, muzeum od nowa, bezpieczna przystań, poprawy bezpieczeństwa w mieście Hajnówka, odnowa ZS nr 1, utworzenie hotelu, poprawa funkcjonalności i estetyczności wokół budynku Przychodni Rejonowej nr 1 w Hajnówce planowane są prace termomodernizacyjne, związane z wymiana stolarki okiennej które niewątpliwie wpłyną na poprawę efektywność energetycznej budynków i pozwolą w sposób racjonalny korzystać z zasobów środowiska. Wpłynie to niewątpliwie na ograniczenie emisji z konwencjonalnych źródeł emisji. Można więc uznać, że realizacja jej celów jest zbieżna z celami pakietu klimatyczno-energetycznego; poszczególne powiązania celów przedstawiono w tabeli nr 1.

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020

Strategia Europa 2020 jest podstawowym dokumentem strategicznym kształtującym politykę Unii Europejskiej do roku 2020. *Strategia Europa 2020* obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- „*rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji*”,
- „*rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej*”,
- „*rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną*”.

W dokumencie określono 5 celów UE, które powinny być osiągnięte w 2020 roku:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%”,
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii,
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki),
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie,
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Do problemów ochrony środowiska odnosi się cel 3, który obejmuje zmniejszenie emisji CO₂ o 20%, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20% oraz poprawa efektywności energetycznej o 20%. W analizowanym dokumencie wskazano kierunki działań związane z rozwojem infrastruktury sieciowej i poprawą warunków arosanitarnych które niewątpliwie przyczynia się do jego osiągnięcia. Uzupełnieniem kierunków działań będą podstawowe przedsięwzięcia: Eko Hajnówka – rozbudowa sieci dystrybucji ciepła na terenach miasta wraz z wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych, modernizacja kompleksu OSiR, muzeum od nowa, bezpieczna przystań, poprawy bezpieczeństwa w mieście Hajnówka, odnowa ZS nr 1, utworzenie hotelu, poprawa funkcjonalności i estetyczności wokół budynku Przychodni Rejonowej nr 1 w Hajnówce.

Programu rewitalizacji jest spójna we wszystkich trzech celach. Uwzględni ona bowiem zarówno działania związane z podnoszeniem jakości życia mieszkańców – cel strategiczny nr 1 i 4 jak i rozwój lokalnej gospodarki bazującej na potencjale jego mieszkańców – cel strategiczny nr 2. Zbieżność poszczególnych celów *Programu* z celami Strategii wykazano w tabeli nr 1.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 określa strategiczne kierunki rozwoju Polski do roku 2030. Głównym celem dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków. Cele strategiczne dokumentu określono w trzech obszarach:

- konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (cel 1: „wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji”, cel 2: „zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym”, cel 3: „poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki”, cel 4: „wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki”, cel 5: „stworzenie Polski Cyfrowej”, cel 6: „rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, cel 7: „zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”),
- równoważenia potencjałów rozwojowych regionów (cel 8: „wzmocnienie mechanizmów terytorialnych, równoważenie rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”, cel 9: „zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego”,
- efektywności i sprawności państwa (cel 10: „stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej”, cel 11: „wzrost społecznego kapitału rozwoju”).

Działania dotyczące aspektów ochrony środowiska ujęto w *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju* przede wszystkim w postaci celu 7: „zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”. W *Programie Rewitalizacji* zbliżone zagadnienia ujęto w postaci celu strategicznego nr 3 kierunek działania: rozwój infrastruktury sieciowej i poprawa stanu

aerosanitarnego. Ponadto takie przedsięwzięcia podstawowe jak: Eko Hajnówka – rozbudowa sieci dystrybucji ciepła na terenach miasta wraz z wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych, modernizacja kompleksu OSiR, muzeum od nowa, bezpieczna przystań, poprawy bezpieczeństwa w mieście Hajnówka, odnowa ZS nr 1, utworzenie hotelu, poprawa funkcjonalności i estetyczności wokół budynku Przychodni Rejonowej nr 1 w Hajnówce przyczynią się do osiągnięcia celu strategii.

Realizacja pozostałych celi strategicznych ujętych w Programie Rewitalizacji jest także zbieżna z celem 11 DSRK.

Można więc uznać że oba dokumenty są ze sobą spójne. I realizacja Programu Rewitalizacji Włynie także na realizację celi ujętych w DSRK

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju jest podstawowym dokumentem określającym rozwój kraju w perspektywie 2020 roku. Celem głównym jest: „wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności”. W Strategii wyróżniono 3 obszary strategiczne: „sprawne i efektywne państwo”, „konkurencyjna gospodarka”, „spójność społeczna i terytorialna”. W ramach obszarów strategicznych zaprezentowano cele i kierunki interwencji.

Z punktu widzenia ochrony środowiska, powiązanie Programu rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Kraju przejawia się poprzez ujęcie problematyki bezpieczeństwa energetycznego i środowiska - cel strategiczny nr 2 SRK (racjonalne gospodarowanie zasobami, poprawa efektywności energetycznej, zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii, poprawa stanu środowiska, adaptacja do zmian klimatu) w kierunkach działań w ramach celu strategicznego nr 3 Programu Rewitalizacji:

- rozwój infrastruktury sieciowej;
- poprawa stanu aerosanitarnego;

Można więc uznać, że Program Rewitalizacji jest spójny z celami ustalonymi w SRK.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta i Obszary Wiejskie (KSRR 2010-2020)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 (KSRR) jest średniookresowym dokumentem strategicznym odnoszącym się do polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju na poziomie regionalnym. Jako cel strategiczny dokumentu określono „*efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym*”. Poza celem ogólnym *Strategia* określa cele i priorytety rozwoju Polski na poziomie regionalnym, w wymiarze terytorialnym:

- „*wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów*”,
- „*budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych*”,
- „*tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie*”.

W *KSRR* zwrócono uwagę na dużą rolę miast wojewódzkich i subregionalnych w kształtowaniu rozwoju regionalnego. Dokument wskazuje także na potrzebę kontynuowania specjalnych

programów dla Polski Wschodniej dostrzegając problemy komunikacyjne obszaru Polski północnowschodniej.

W *KSRR* szczególną rolę przywiązano do budowania mechanizmów służących rozprzestrzenianiu procesów rozwojowych z miast wojewódzkich i jednocześnie wskazano na rolę endogenicznych potencjałów obszarów pozametropolitarnych.

Dokument przywiązuje dużą wagę do wsparcia konkurencyjności w regionach, w różnych obszarach: kapitału ludzkiego, społecznego, innowacyjności, atrakcyjności inwestycyjnej, energetyki, środowiska, turystyki. Cele szczegółowe *KSRR* wskazują na potrzebę wsparcia obszarów przygranicznych, współpracy przygranicznej, wewnętrznej dostępności transportowej w regionach.

Aspekty ochrony środowiska zostały ujęte w *KSRR* w postaci celów szczegółowych:

- „*usługi komunalne i związane z ochroną środowiska*”, w ramach celu: „*budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych*”,
- „*wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego*” i „*dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne*” w ramach celu: „*wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów*”.

Następujące kierunki działań w ramach celu strategicznego nr 3 *Programu Rewitalizacji* nawiązują do w/w celów *KSRR*:

- rozwój infrastruktury sieciowej;
- poprawa stanu arosanitarne;

W *KSRR* wskazano także na zapewnienie integralności krajowego systemu obszarów chronionych, w tym ważnych transgranicznych obszarów chronionych oraz ograniczenie presji ze strony turystyki na obszary o najwyższych walorach przyrodniczych poprzez obciążenie obszarów sąsiednich.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych V – aktualizacja 2017

Podstawowym instrumentem wdrażania postanowień dyrektywy 91/271/EWG jest *Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych*. Celem tego dokumentu jest, ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. Powyższy cel ma być osiągnięty przez realizację ujętych w nim inwestycji. *KPOŚK* jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków. Program ma za zadanie koordynowanie działań gmin i przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych w realizacji infrastruktury sanitarnej na ich terenach.

Obowiązek aktualizacji *KPOŚK* wynika z art. 43 ust. 4c Prawa wodnego, zgodnie z którym kolejne aktualizacje Programu są dokonywane co najmniej raz na 4 lata. Najważniejszą przesłanką do przeprowadzenia obecnej aktualizacji (2017) jest konieczności pilnego opracowania dokumentu, który umożliwi samorządom - które nie zdążyły zweryfikować obszarów swoich aglomeracji w ustawowym terminie do końca 2014 r., na ubieganie się o środki w ramach programów pomocowych realizowanych przez instytucje finansujące. Prawidłowe ustanawianie przebiegu granic aglomeracji, w tym wielkości RLM aglomeracji, ma kluczowy wpływ na właściwe ich wyposażenie w kanalizację i oczyszczalnie ścieków, a przez to zapewnienie spełnienia wymagań dyrektywy 91/271/EWG.

Zgodnie z ustaleniami i przyjętą metodyką opracowania *AKPOŚK 2017*, aglomeracje zostały podzielone na 3 priorytety:

Priorytet I Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia zobowiązań akcesyjnych. Są to aglomeracje powyżej 100 000 RLM, które spełniają co najmniej 2 warunki zgodności z dyrektywą a po zrealizowaniu planowanych inwestycji, uzyskają lub utrzymają pełną zgodność z dyrektywą 91/271/EWG.

Priorytet II Aglomeracje, które do dnia 31 września 2016 r. spełniły warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

- 95% - aglomeracje o RLM < 100 000,
- 98% - aglomeracje o RLM ≥ 100 000.

Planują jednak dalsze prace zmierzające do utrzymania oraz poprawy jakości i stanu środowiska.

Priorytet III Aglomeracje, które przez realizację planowanych działań inwestycyjnych - po dniu 31 grudnia 2021 r., spełnią warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantują wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

- 95% - aglomeracje o RLM < 100 000,
- 98% - aglomeracje o RLM ≥ 100 000.

Ponadto aglomeracje muszą spełniać następujące wymagania:

Wydajności oczyszczalni – dostosowanej do usuwania 100 % ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji,

Standardów oczyszczania ścieków przez oczyszczalnie - zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków, w tym podwyższone usuwaniem biogenów w aglomeracjach **powyżej 10 000 RLM**,

Wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych – umożliwiającej spełnienie blisko 100 % poziomu obsługi.

W *Programie Rewitalizacji* uwzględniono kierunek działania związany z rozwojem infrastruktury sieciowej (w ramach celu strategicznego nr 3) ponadto w ramach podstawowego przedsięwzięcia – modernizacja kompleksu OSiR zaplanowano modernizacje sieci wodno – kanalizacyjne, w ramach projektu budowy boiska sportowego przy ZS nr 2 w Hajnówce zostaną wybudowane pomieszczenia sanitarne, w ramach projektu -adaptacji budynków mieszkalnych dla osób niepełnosprawnych - zostaną wykonane łazienki, w ramach projektu- muzeum od nowa – zostaną zmodernizowane łazienki. Wszystkie te działania niewątpliwie przyczyni się do ochrony środowiska wodnego (wód powierzchniowych i podziemnych). Zbieżność poszczególnych celów *Programu rewitalizacji* z celami KPOŚK wykazano w tabeli nr 1.

Polityka Leśna Państwa (Krajowy program Zwiększania Lesistości)

Nadrzędnym celem polityki leśnej jest wyznaczenie kompleksu działań kształtujących stosunek człowieka do lasu, zmierzających do zachowania w zmieniającej się rzeczywistości przyrodniczej i społeczno-gospodarczej warunków do trwałej w nieograniczonej perspektywie czasowej wielofunkcyjności lasów, ich wszechstronnej użyteczności i ochrony oraz roli w kształtowaniu środowiska przyrodniczego zgodnie z obecnymi i przyszłymi oczekiwaniami społeczeństwa.

Cele polityki leśnej to m.in.:

- Zapewnienie trwałości lasów wraz z ich wielofunkcyjnością
- Zwiększanie zasobów leśnych
- Powiększeniu zasobów leśnych

- W celu poprawy stanu i ochrony lasów tak, by mogły one w lepszym stopniu i szerszym zakresie spełniać różnorodne funkcje
- Oczekiwania społeczeństwa na znaczne rozszerzenie świadczeń leśnictwa na rzecz różnorodnych korzyści wynikających z funkcji lasów,
- Opracowaniu i promocji modelu trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej oraz kompleksowej ochronie zasobów leśnych służyć będzie rozpoczęty już program leśnych kompleksów promocyjnych,
- Kierunki działań wzmacniających funkcje lasów, zwłaszcza lasów publicznych
- W celu wzmocnienia i rozszerzenia różnorodnych funkcji pełnionych przez ogół lasów konieczna jest regeneracja drzewostanów i rehabilitacja ekosystemów w leśnej własności prywatnej

Należy zaznaczyć, że przedstawione w Programie Rewitalizacji zadania nie odnoszą się bezpośrednio do celów ujętych w omawianym programie. Jednakże w ramach niektórych przedsięwzięć podstawowych tj.: poprawa użyteczności i estetyczności przestrzeni miejskiej, zadbać o historyczną dzielnicę Hajnówki, zagospodarowanie terenu wokół Hajnowskiego Domu Kultury w celu nadania mu funkcji kulturalno – społecznej, kolejki leśnej, będą realizowane niektóre jego elementy.

Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK 2030) jest dokumentem określającym zasady polityki państwa w dziedzinie przestrzennego zagospodarowania kraju do roku 2030.

Do celów KPZK 2030 zaliczono:

- „podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności”,
- „poprawę spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów”,
- „poprawę dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej”,
- „kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski”,
- „zwiększenie odporności przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa”,
- „przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego”.

W Programie Rewitalizacji przewidziano m.in. kierunek działania związany z rozwojem infrastruktury sieciowej czy poprawą stanu aerasanitarnego oraz konkretne przedsięwzięcia podstawowe takie jak: modernizacja kompleksu OSiR zaplanowano modernizację sieci wodno – kanalizacyjne, w ramach projektu budowy boiska sportowego przy ZS nr 2 w Hajnówce zostaną wybudowane pomieszczenia sanitarne, w ramach projektu -adaptacji budynków mieszkalnych dla osób niepełnosprawnych - zostaną wykonane łazienki, w ramach projektu- muzeum od nowa – zostaną zmodernizowane łazienki, Eko Hajnówka – rozbudowa sieci dystrybucji ciepła na terenach miasta wraz z wymianą źródeł ciepła w gospodarstwach domowych, modernizacja kompleksu OSiR, muzeum od nowa,

bezpieczna przystań, poprawy bezpieczeństwa w mieście Hajnówka, odnowa ZS nr 1, utworzenie hotelu, poprawa funkcjonalności i estetyczności wokół budynku Przychodni Rejonowej nr 1 w Hajnówce które przyczyni się między innymi do utrzymania wysokiej jakości środowiska przyrodniczego.

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 (SRWP 2020)

Przyjęte w dokumencie SRWP 2020 cele horyzontalne, z jednej strony warunkują, z drugiej zaś, wspierają możliwość skutecznego osiągnięcia celów strategicznych. Przyjęte cele strategiczne zakładają równoległe prowadzenie działań na trzech kierunkach, tak aby zapewnić odpowiednio:

1. Konkurencyjną gospodarkę.
2. Powiązania krajowe i międzynarodowe.
3. Jakość życia.

Powyższe cele strategiczne dotyczą obszarów życia społeczno-gospodarczego regionu, w którym świadoma interwencja może zapewnić bieżącą poprawę sytuacji mieszkańców. Konieczna dbałość o utrzymanie wysokiej jakości środowiska jest w układzie celów traktowana jako ważny czynnik zwiększający możliwość wzrostu konkurencyjnej gospodarki – szczególnie jej zielonych sektorów.

Działania i postępy w ramach jednego celu strategicznego wzmacniają możliwość osiągnięcia lepszych wyników w ramach pozostałych celów. Podstawą rozwoju regionu jest konkurencyjna gospodarka. To ona tworzy miejsca pracy i prowadzi do wzrostu zatrudnienia, wzrostu dochodów i dobrobytu.

Ponadto utrzymanie dobrej jakości środowiska uznano za kluczową determinantę wysokiej jakości życia mieszkańców regionu.

Zadania ujęte w *Programie Rewitalizacji* – cel strategiczny nr 3 (rozwój infrastruktury sieciowej, poprawa stanu aerosanitarne) posłużą szczególnie realizacji celów operacyjnych 1.5. Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych i 3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami *Strategii*. Można więc uznać, że oba dokumenty są zbieżne w zakresie polityki służącej ochronie środowiska w regionie.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego

Cele zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego jak i jednostek samorządu terytorialnego nawiązują do celów określonych w „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”, innych dokumentów rządowych oraz strategii i odnoszą się przede wszystkim do efektywnego wykorzystania stanu zagospodarowania, tworzenia warunków do poprawy jakości życia i zrównoważonego rozwoju oraz zwiększenia konkurencyjności województwa.

Zasady zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego jak i gmin uwzględniają prymat rozwoju jakościowego nad ilościowym, symbiozę środowiska zurbanizowanego i przyrodniczego oraz wielofunkcyjność struktur przestrzennych w zakresie: ochrony środowiska i korzystania z jego zasobów, ochrony i kształtowania środowiska kulturowego, rozwoju funkcji gospodarczych województwa, wykorzystania szans i możliwości w istniejącym zagospodarowaniu, kształtowania systemu osadniczego i rozmieszczenia infrastruktury społecznej, rozwoju infrastruktury transportowej, energetycznej, wodociągowej i gospodarki odpadami.

Ustalone w dokumentach kierunki zagospodarowania przestrzennego o charakterze prawnym, planistycznym, organizacyjnym i inwestycyjnym obejmują w szczególności: ochronę obszarów i obiektów środowiska przyrodniczego i kulturowego, rozmieszczenie i rozwój ponadlokalnej

infrastruktury technicznej, zagadnienia obronne i ochronne oraz zagospodarowanie obszarów funkcjonalnych i problemowych.

Zadania określone w *Programie Rewitalizacji* są zbieżne z celami wyżej omawianych dokumentów. W dokumencie zapisano bowiem działania, które mają zapewnić powszechny dostęp do infrastruktury sieciowej (obszary interwencji: ochrona klimatu i jakość powietrza, zagrożenia hałasem, gospodarka wodno ściekowa) czy rewitalizację obszarów zdegradowanych i obiektów zabytkowych (obszar interwencji: zasoby geologiczne, gleby). Wszystkie podjęte działania mają zapewnić ochronę środowiska naturalnego i przyczynić się do zachowania jego wysokich walorów.

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022

Plan gospodarki odpadami dla województwa podlaskiego wyznacza 14 głównych celów:

1. Zmniejszenie ilości powstających odpadów:
  - a) ograniczenie marnotrawienia żywności,
  - b) wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia.
2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji.
3. Planowanie systemów zagospodarowania odpadów w regionach zgodnych z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.
4. Zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi.
5. Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie).
6. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.
7. Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
8. Zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie.
9. Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych.
10. Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia.
11. Ograniczenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.
12. Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi.
13. Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12).
14. Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o ciepłe spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.

Realizowane będą one w oparciu o szereg wskazanych w dokumencie inwestycji.

Cele ujęte w Programie Rewitalizacji nie wiążą się bezpośrednio z celami przetoczonymi wyżej, jednakże proponowane w dokumencie przedsięwzięcia podstawowe jak. np. poprawa użyteczności przestrzeni miejskiej, modernizacja kompleksu OSiR, adaptacja budynków mieszkalnych na potrzeby osób niepełnosprawnych wpłyną pośrednio na ich realizację. Ponadto w dokumencie wyznaczono kierunek działań związany z promocją postaw obywatelskich w ramach, których można prowadzić też edukację w zakresie gospodarki odpadami na terenie miasta.

Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025

Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025 jest narzędziem wspierania i koordynowania wszystkich zmian zachodzących w mieście oraz zmniejszania barier, które pojawiać się będą ze strony otoczenia. Strategiczne podejście do procesu planowania i realizacji jest niezbędnym czynnikiem funkcjonowania tak złożonego podmiotu, jakim jest samorząd miejski.

Celem nadrzędnym dokumentu jest:

ZBUDOWANIE SILNEJ, OPARTEJ NA POSIADANYCH ZASOBACH MARKI MIASTA HAJNÓWKA DOSTARCZAJĄCEJ UNIKALNYCH KORZYŚCI WYNIKAJĄCYCH Z POŁOŻENIA MIASTA ORAZ PRZYBLIŻAJĄCEJ DZIEDZICTWO PRZYRODY I KULTURY REGIONU PUSZCZY BIAŁOWIESKIEJ.

Będzie on możliwy do osiągnięcia poprzez realizację trzech celów głównych:

1. Kształtowanie Hajnówki jako lidera rozwoju Regionu Puszczy Białowieskiej.
2. Wspieranie rozwoju gospodarczego miasta i regionu.
3. Rozwój kapitału ludzkiego.

Pierwszy cel strategiczny Kształtowanie Hajnówki jako lidera rozwoju Regionu Puszczy Białowieskiej w sposób bezpośredni odnosi się do celu głównego i koncentruje się wokół procesu kształtowania silnej i rozpoznawalnej marki miasta Hajnówka. Jest to warunek konieczny w długoterminowym procesie kreowania funkcji i usług ponadlokalnych, stawiania się stolicą –czyli głównym ośrodkiem Regionu Puszczy Białowieskiej

oraz budowania przewagi konkurencyjnej względem innych regionów w kraju i za granicą. Kolejne dwa cele strategiczne w bezpośredni i sposób wzmacniają realizację zarówno pierwszego celu strategicznego jak też realizację celu głównego.

Drugi cel strategiczny Wspieranie rozwoju gospodarczego miasta i regionu koncentruje się wokół wspierania i stymulowania gospodarki miasta. Zawarto w nim obszary dotyczące realizacji systemu wsparcia firm i inwestorów oraz rozwoju funkcji turystycznych miasta. Uwzględniono również kontekst dla gospodarki i turystyki, jaki stanowi przestrzeń miasta zawarte tu zostały propozycje działań w zakresie rewitalizacji oraz służące poprawie walorów środowiskowych miasta. Działania rewitalizacyjne służyć będą wyprowadzaniu ze stanu kryzysowego wskazanych obszarów wymagających szczególnego wsparcia poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programu rewitalizacji.

Realizacja trzeciego celu strategicznego Rozwój kapitału ludzkiego stanowi warunek konieczny w obszarze rozwoju każdej gminy. Bez dbałości o sferę społeczną, edukację, kulturę nie może być mowy o rozwoju społeczno -gospodarczym. Dlatego też realizacja tego celu, pomimo iż został on sformułowany jako trzeci w kolejności jest wręcz bezwarunkowa. Oczywiście odpowiedni wybór metod i form działania służących realizacji tego celu może przyczynić się do skuteczniejszej realizacji dwóch poprzednich celów strategicznych.

Mając powyższe na uwadze należy zauważyć, że dokument Programu Rewitalizacji doskonale wpisuje się Strategię rozwoju Miasta i stanowi jej uzupełnienie. Podjęte w nim cele są zbieżne z celami Strategii.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta Hajnówka na lata 2012-2016 z perspektywą 2019

Program ochrony środowiska ma za zadanie pomóc w rozwiązywaniu istniejących problemów, a także przeciwdziałać zagrożeniom, które mogą pojawić się w przyszłości. „Program ochrony środowiska dla Miasta Hajnówka na lata 2012-2016 z perspektywą do 2019 roku” jest zarówno długoterminowym planem strategicznym do roku 2019 jak też planem wdrożeniowym na lata 2012–2016.

Wyznaczono w nim następujące cele długoterminowe

1. Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza
2. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.
3. Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności
4. Zmniejszenie zagrożenia poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów- hałas.
5. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.
6. Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
7. Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych.
8. Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.
9. Ochrona powierzchni ziemi.
10. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców miasta

W Programie Rewitalizacji zapisano kierunki zadań związane z poprawą stanu aerosanitarne oraz rozwoju infrastruktury sieciowej ponadto będą realizowane takie przedsięwzięcia podstawowe jak modernizacja kompleksu OSiR zaplanowano modernizację sieci wodno – kanalizacyjne, w ramach projektu budowy boiska sportowego przy ZS nr 2 w Hajnówce zostaną wybudowane pomieszczenia sanitarne, w ramach projektu -adaptacji budynków mieszkalnych dla osób niepełnosprawnych - zostaną wykonane łazienki, w ramach projektu- muzeum od nowa – zostaną zmodernizowane łazienki, Eko Hajnówka – rozbudowa sieci dystrybucji ciepła na terenach miasta wraz z wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych, modernizacja kompleksu OSiR, muzeum od nowa, bezpieczna przystań, poprawy bezpieczeństwa w mieście Hajnówka, odnowa ZS nr 1, utworzenie hotelu, poprawa funkcjonalności i estetyczności wokół budynku Przychodni Rejonowej nr 1 w Hajnówce które przyczyni się między innymi do utrzymania wysokiej jakości środowiska przyrodniczego. Tym samym należy założyć, że oba dokumenty są ze sobą spójne.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Hajnówka

W dokumencie określono główne cele rozwoju miasta Hajnówka jak również cele rozwoju w zakresie ekologii, społeczne, gospodarcze, komunikacyjne oraz rozwoju infrastruktury technicznej

Główne cele rozwoju

1. Głównym celem rozwoju miasta jest zapewnienie mieszkańcom pracy i dochodów pozwalających na godziwy, w odczuciu społecznym, poziom życia.
2. W rozwoju miasta należy dążyć do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej i zabezpieczenia powiązań społeczno-ekonomicznych terenów wiejskich z miastem oraz

z gminami sąsiednimi i województwem w sferach: społecznej, ekologicznej, infrastruktury technicznej.

3. Należy wykorzystać dla rozwoju istniejące położenie miasta na trasach dróg wojewódzkich, przy linii kolejowej oraz istniejące walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej, możliwości rekreacyjne Puszczy Białowieskiej, jej otoczenia, majątek trwały i istniejący potencjał infrastrukturalny.
4. Społecznym efektem rozwoju miasta będzie poprawa szeroko rozumianych warunków życia mieszkańców.

Cele ekologiczne rozwoju

1. Ochrona funkcjonowania i zachowania ciągłości przestrzennej systemu środowiska przyrodniczego.
2. Wzbogacenie i racjonalne wykorzystanie walorów systemu przyrodniczego dla rekreacji i rolnictwa.
3. Zapewnienie co najmniej normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie: jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego

Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym

1. Tworzenie warunków do wzrostu ilości miejsc pracy, szczególnie w urządzeniach obsługi rolnictwa, ludności i turystyki.
2. Walka z patologią społeczną (pijaństwo, narkomania, nikotynizm).
3. Rozwój mieszkalnictwa, poprzez podnoszenie standardu cywilizacyjnego zamieszkania i podnoszenie standardu technicznego wyposażenia mieszkań.
4. Podnoszenie poziomu wykształcenia ludności, rozwoju kultury, sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej.

Cele rozwoju gospodarczego

1. Efektywne wykorzystanie niezagospodarowanego majątku produkcyjnego, surowców lokalnych, zasobów pracy i tradycji produkcyjnych.
2. Restrukturyzacja i rozwój funkcji produkcyjno-usługowych na wyznaczonych dla tego celu terenach.
3. Rozwój urządzeń obsługi rolnictwa i wsi.
4. Rozwój bazy turystycznej i wypoczynkowej.
5. Wspierać rozwój przemysłu przeróbki i obróbki drewna.

Cele rozwoju komunikacji

1. Zapewnienie funkcjonowania w odpowiednim standardzie prędkości i swobody ruchu tranzytowego, kołowego krajowego na drogach wojewódzkich i powiatowych.
2. Zapewnienie sprawnych zewnętrznych i wewnętrznych powiązań transportowych miasta z obszarami kraju, województwa i powiatu.
3. Zaspokojenie wewnętrznych potrzeb transportowych podmiotów społecznych, gospodarczych i mieszkańców miasta w preferowanym przez nich standardzie – głównie dróg powiatowych i miejskich oraz komunikację zbiorową.
4. Podnoszenie standardu wyposażenia w urządzenia obsługi komunikacji i turystyki motorowej dróg wojewódzkich oraz powiatowych.

5. Budowa ścieżek rowerowych na trasach dojazdowych do obiektów i obszarów atrakcyjnych kulturowo, krajobrazowo i turystycznie.

Cele rozwoju infrastruktury technicznej

1. Zaspokajanie zapotrzebowania podmiotów gospodarczych, społecznych i mieszkańców na dostawę w preferowanym przez nich standardzie ilościowym i jakościowym: wody, energii elektrycznej, gazu i usług telekomunikacyjnych.
2. Ochrona wody, powietrza, gleby i środowiska przyrodniczego, a także miejsc zamieszkania ludności przed zanieczyszczeniami: ściekami sanitarnymi, odpadami stałymi i odpadami energetycznymi.
3. Zmniejszenie uciążliwości kolizji między sieciami i urządzeniami infrastruktury technicznej, a osadnictwem i elementami systemu przyrodniczego miasta.
4. Sprawne i niezawodne funkcjonowanie systemów infrastruktury technicznej, zapewniające zaspokojenie potrzeb w sposób ciągły o efektywny ekonomicznie.

Należy zauważyć że realizowane w ramach Programu Rewitalizacji kierunki działań i konkretne przedsięwzięcia podstawowe (ujęte w celu strategicznym nr 1,2,3) wpisują się szczególnie w cele ekologiczne, społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym, gospodarcze oraz infrastruktury technicznej wyżej omawianego dokumentu. Oba dokumentu są więc ze sobą zbieżne.

Tabela 1. Powiązania Programu z innymi dokumentami

CELE DOKUMENTOW STRATEGICZNYCH		CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKA			
		CEL 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną	CEL 2. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CEL3. Wzrost poziomu życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	CEL 4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji
Ramowa Dyrektywa Wodna					
1	Zapobieganie dalszemu pogorszeniu oraz ochrona i poprawa stanu ekosystemów wodnych oraz w odniesieniu do ich potrzeb wodnych, ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio uzależnionych od ekosystemów wodnych.			+	
2	Promocja zrównoważonego korzystania z wód oparta na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych.			+/-	
3	Dążenie do zwiększenia ochrony i poprawy stanu środowiska wodnego między innymi poprzez szczególne środki dla stopniowej redukcji zrzutów, emisji i strat substancji priorytetowych oraz zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych.			+	
4	Zapewnienie stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.			+	
5	Zmniejszenie skutków powodzi i susz.			+/-	
6	Zapewnienie odpowiedniego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, która jest niezbędna dla zrównoważonego i sprawiedliwego korzystania z wód.			+	
7	Znaczna redukcja zanieczyszczeń wód podziemnych.			+	
8	Ochrona wód terytorialnych i morskich.			+	
9	Ochrona i zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska morskiego.			+/-	
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywa do roku 2030					
1	Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska. Przyjętym kierunkiem działań w tym obszarze jest dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu poprzez zapewnienie funkcjonowania			+	

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

CELE DOKUMENTOW STRATEGICZNYCH		CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKA			
		CEL 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną	CEL 2. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CEL3. Wzrost poziomu życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	CEL 4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji
	w warunkach zarówno nadmiaru, jak i niedoboru wody. Planowane działania poprawią system gospodarki wodnej w Polsce, ułatwią dostęp do wody dobrej jakości, ograniczą negatywne skutki susz i powodzi.				
2	Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich, szczególnie wrażliwych na zmiany klimatu. Konieczne są zatem działania dotyczące ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych, jak i odnoszące się do produkcji rolniczej i rybackiej.			+	
3	Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.				
4	Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu. Wskazane jest prowadzenie właściwego monitoringu, ostrzegania, jak również reagowania, ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości aglomeracji miejskich. Niezbędna jest również koordynacja na poziomie krajowym, szczególnie w kontekście zarządzania kryzysowego, ratownictwa i ochrony ludności. Ponadto miejska polityka przestrzenna powinna uwzględniać zmiany klimatu (adaptacja instalacji sanitarnych i sieci kanalizacyjnych do zwiększonych opadów nawalnych, mała retencja miejska oraz zwiększenie obszarów terenów zieleni i wodnych w mieście).			+	+/-
5	Poszukiwanie i wdrażanie innowacji (organizacyjnych i technicznych) sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.		+		
6	Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu (promowanie działań zwiększających wiedzę na temat ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu).	+	+		
Pakiet klimatyczno - energetyczny					
1	Redukcja gazów cieplarnianych o 20%			+	
2	Zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych o			+	

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

CELE DOKUMENTOW STRATEGICZNYCH		CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKA			
		CEL 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną	CEL 2. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CEL3. Wzrost poziomu życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	CEL 4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji
	20%				
3	Podniesienie o 20% efektywności energetycznej			+	
Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu 2010-2020. EUROPA 2020					
1	Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 powinien wynosić 75%	+/-			
2	Na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczyć 33% PKB Unii				
3	Należy osiągnąć cele 20/20/20 w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki)			+	
4	Liczbę osób kończących przedwcześnie naukę szkolną należy ograniczyć do 10% a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie		+/-		
5	Liczba osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.	+	+		+/-
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 Trzecia fala nowoczesności					
1	wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji	+/-			
2	zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym				
3	poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki				
4	wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki	+/-	+/-		
5	stworzenie Polski Cyfrowej				
6	rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state	+	+		+
7	zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska			+	
8	wzmocnienie mechanizmów terytorialnych, równoważenie rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych		+		+

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

CELE DOKUMENTOW STRATEGICZNYCH		CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKA			
		CEL 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną	CEL 2. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CEL3. Wzrost poziomu życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	CEL 4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji
9	zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego				
10	stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej				
11	wzrost społecznego kapitału rozwoju	+	+	+	+
Strategia Rozwoju Kraju 2020					
1	Sprawne i efektywne państwo	+			+
2	Konkurencyjna gospodarka		+/-	+	
3	Spójność społeczna i terytorialna	+			
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 Regiony, Miasta i Obszary Wiejskie					
1	Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionu	+	+	+/-	+
2	Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych	+	+	+	+
3	Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie				
Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych					
Pr.1.	Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia zobowiązań akcesyjnych. Są to aglomeracje powyżej 100 000 RLM, które spełniają co najmniej 2 warunki zgodności z dyrektywą a po zrealizowaniu planowanych inwestycji, uzyskają lub utrzymują pełną zgodność z dyrektywą 91/271/EWG.				
Pr.2	Aglomeracje, które do dnia 31 września 2016 r. spełniły warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie: <ul style="list-style-type: none"> • 95% - aglomeracje o RLM < 100 000, • 98% - aglomeracje o RLM ≥ 100 000. Planują jednak dalsze prace zmierzające do utrzymania oraz poprawy jakości i stanu środowiska.			+/-	

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

CELE DOKUMENTOW STRATEGICZNYCH		CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKA			
		CEL 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną	CEL 2. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CEL3. Wzrost poziomu życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	CEL 4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji
Pr.3	Aglomeracje, które przez realizację planowanych działań inwestycyjnych - po dniu 31 grudnia 2021 r., spełnią warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantują wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie: <ul style="list-style-type: none"> • 95% - aglomeracje o RLM < 100 000, • 98% - aglomeracje o RLM ≥ 100 000. 			+/-	
Polityka Leśna Państwa (Krajowy program Zwiększania Lesistości)					
1	Zapewnienie trwałości lasów wraz z ich wielofunkcyjnością			+/-	
2	Zwiększanie zasobów leśnych			+/-	
3	Powiększeniu zasobów leśnych			+/-	
4	W celu poprawy stanu i ochrony lasów tak, by mogły one w lepszym stopniu i szerszym zakresie spełniać różnorodne funkcje			+/-	
5	Oczekiwanie społeczeństwa na znaczne rozszerzenie świadczeń leśnictwa na rzecz różnorodnych korzyści wynikających z funkcji lasów,			+/-	
6	Opracowaniu i promocji modelu trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej oraz kompleksowej ochronie zasobów leśnych służyć będzie rozpoczęty już program leśnych kompleksów promocyjnych,			+/-	
7	Kierunki działań wzmacniających funkcje lasów, zwłaszcza lasów publicznych			+/-	
8	W celu wzmocnienia i rozszerzenia różnorodnych funkcji pełnionych przez ogół lasów konieczna jest regeneracja drzewostanów i rehabilitacja ekosystemów w leśnej własności prywatne			+/-	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030					

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

CELE DOKUMENTOW STRATEGICZNYCH		CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKA			
		CEL 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną	CEL 2. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CEL3. Wzrost poziomu życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	CEL 4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji
1	Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.				
2	Poprawę spójności wewnętrznej i terytorialnej, równowagę rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.				
3	Poprawę dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.				
4	Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.	+/-		+	
5	Zwiększenie odporności przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.			+	
6	Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.	+/-	+/-		
Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego					
1	Konkurencyjną gospodarkę.			+	
2	Powiązania krajowe i międzynarodowe.				
3	Jakość życia.			+	
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego					
1	Kształtowanie zrównoważonych struktur przestrzennych, nawiązujących do europejskiego systemu gospodarki przestrzennej,				

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

CELE DOKUMENTOW STRATEGICZNYCH		CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKA			
		CEL 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną	CEL 2. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CEL3. Wzrost poziomu życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	CEL 4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji
	służących integracji europejskiej oraz wzmocnieniu spójności i konkurencyjności województwa.				
2	Kształtowanie elastycznych struktur przestrzennych, tworzących warunki wzrostu, efektywności gospodarowania bez barier i ograniczeń, w tym: restrukturyzacji bazy ekonomicznej województwa, jej dywersyfikacji oraz racjonalnego wykorzystania zasobów przyrodniczych i kulturowych.	+	+	+	+
3	Kształtowanie struktur przestrzennych osadnictwa, stwarzających warunki rozwoju regionalnej infrastruktury społecznej, zwłaszcza w ośrodkach o znaczeniu krajowym i regionalnym.	+/-	+/-		+//-
4	Kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki ekorozwoju z aktywną ochroną, wzbogacaniem i racjonalnym wykorzystaniem środowiska przyrodniczego.			+	
5	Kształtowanie struktur przestrzennych umożliwiających ochronę zróżnicowanego etnicznie krajobrazu kulturowego i obiektów zabytkowych				+
6	Tworzenie warunków przestrzennych do współpracy transgranicznej z Litwą, Białorusią i województwami sąsiadującymi.				
7	Kształtowanie struktur przestrzennych o walorach obronnych.				+/-
Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022					
1	Zmniejszenie ilości powstających odpadów:	+/-		+/-	
2	Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji.	+/-		+/-	
3	Planowanie systemów zagospodarowania odpadów w regionach zgodnych z hierarchią sposobów	+/-		+/-	

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

CELE DOKUMENTOW STRATEGICZNYCH		CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKA			
		CEL 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną	CEL 2. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CEL3. Wzrost poziomu życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	CEL 4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji
	postępowania z odpadami.				
4	Zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi.	+/-		+/-	
5	Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie).	+/-		+/-	
6	Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.	+/-		+/-	
7	Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.	+/-		+/-	
8	Zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie.	+/-		+/-	
9	Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych.	+/-		+/-	
10	Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia.	+/-		+/-	
11	Ograniczenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.	+/-		+/-	
12	Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi.	+/-		+/-	
13	Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowaną ze strumienia	+/-		+/-	

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

CELE DOKUMENTOW STRATEGICZNYCH		CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKA			
		CEL 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną	CEL 2. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CEL3. Wzrost poziomu życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	CEL 4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji
	zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12).				
14	Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.	+/-		+/-	
Strategia Rozwoju Miasta Hajnówka na lata 2016-2025					
1	Kształtowanie Hajnówki jako lidera rozwoju Regionu Puszczy Białowieskiej.	+/-	+/-	+/	+/-
2	Wspieranie rozwoju gospodarczego miasta i regionu.	+	+	+	+
3	Rozwój kapitału ludzkiego.	+	+	+	+
Program ochrony Środowiska dla Miasta Hajnówka na lata 2012-2016 z perspektywą do 2019 r.					
1	Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza			+	
2	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.			+	
3	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności			+	
4	Zmniejszenie zagrożenia poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów-hałas.			+	

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

CELE DOKUMENTOW STRATEGICZNYCH		CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA HAJNÓWKA			
		CEL 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną	CEL 2. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CEL3. Wzrost poziomu życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	CEL 4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji
5	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi.			+	
6	Ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.			+	
7	Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych.			+	
8	Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.			+	
9	Ochrona powierzchni ziemi.			+	
10	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców miasta			+	
Studium warunków i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Hajnówka					
1	Cele ekologiczne	+	+	+	+/-
2	Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym	+	+	+	+/-
3	Cele gospodarcze	+	+	+	+/-
4	Cele komunikacyjne				
5	Cele infrastruktury technicznej	+	+	+	+/-

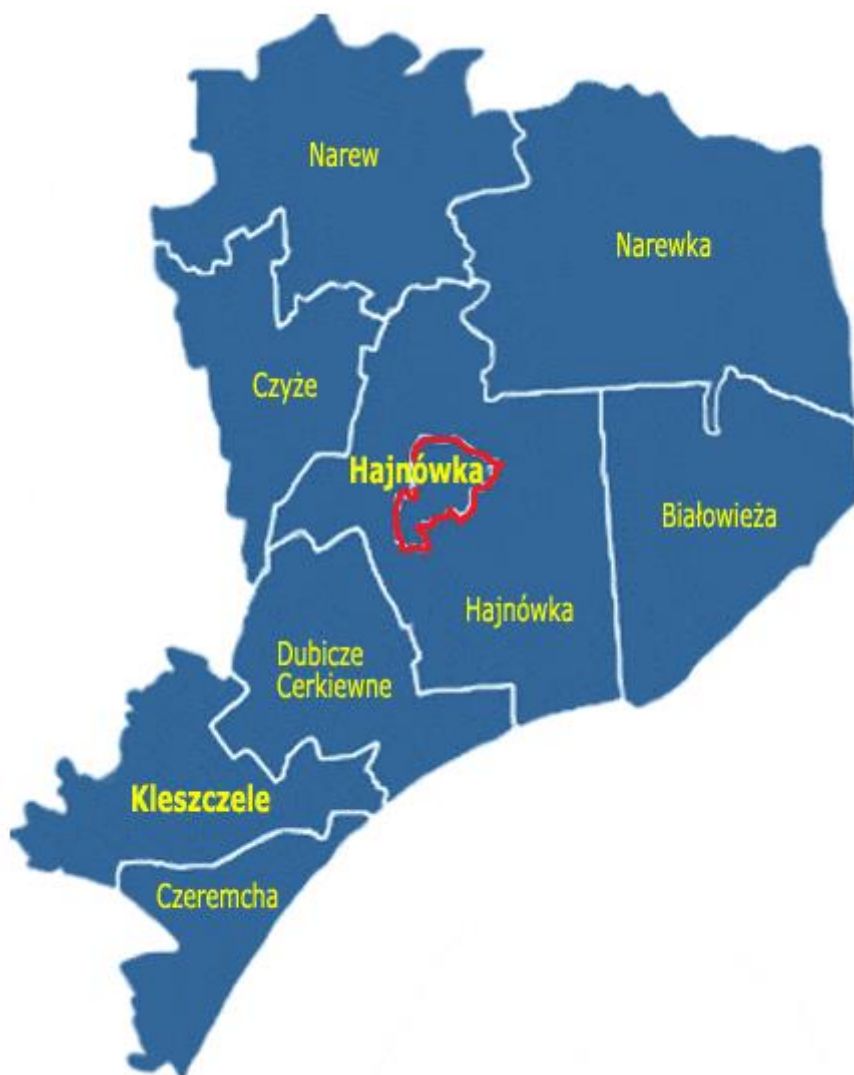
Źródło: opracowanie własne.

5 ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

5.1 POŁOŻENIE I KLIMAT MIASTA HAJNÓWKA

Miasto Hajnówka położone jest na terenie Polski północno-wschodniej, w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego, w centralnej części powiatu hajnowskiego.

Rycina 1. Położenie miasta Hajnówka na tle powiatu hajnowskiego

Źródło: <http://www.gminy.pl/powiaty/222.html>

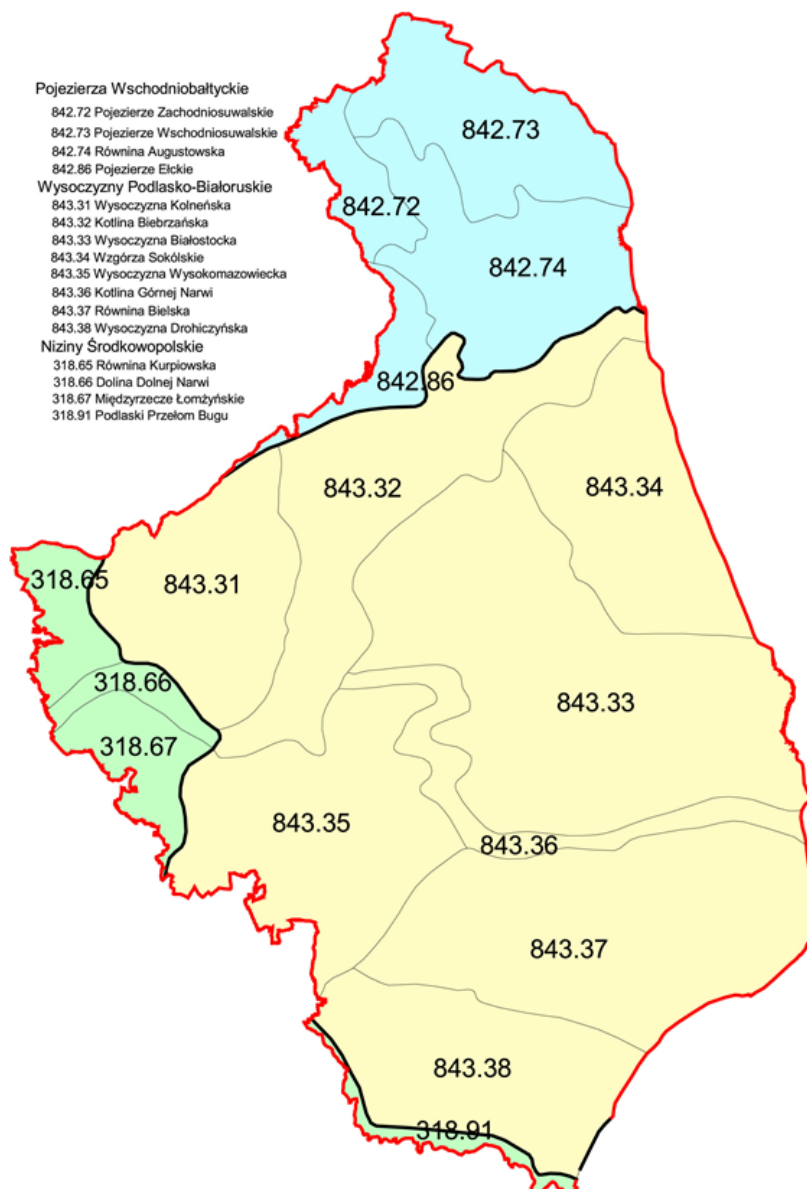
Miasto położone jest na obszarze charakteryzującym się występowaniem cech klimatu kontynentalnego umiarkowanego ciepłego i umiarkowanego wilgotnego. Największe średnie zachmurzenie występuje od listopada do lutego, a najmniejsze od maja do września. Średnia temperatura powietrza w okresie roku waha się od 6,5°C na terenach leśnych do 6,8°C na obszarach niezalesionych. Skrajne temperatury odnotowane w skali roku wahają się od -34°C do +35°C dając amplitudę wahań temperatury 69°C. Termiczny okres wegetacji roślin trwa około 180 dni. Roczne sumy opadów wahają się od 500 mm do powyżej 650 mm. Najwięcej opadów przypada na miesiące

letnie (od maja do sierpnia). Stanowią one 47% wszystkich opadów rocznych. Częstotliwość wiatrów z kierunków zachodnich (NW, W, SW) stanowi około 50%⁵.

5.2 KRAJOBRAZ, RZEŻBA TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA

Zgodnie z podziałem fizyko-geograficznym Polski według J. Kondrackiego, miasto Hajnówka położone jest w obrębie prowincji Niżu Wschodniobałtycko-Białoruskiego, podprowincji Wysoczyzny Podlasko-Białoruskiej, makroregionu Niziny Północno-Podlaskiej, mezoregionu Równina Bielska⁶.

Rycina 2. Mezoregiony na terenie województwa podlaskiego wg J. Kondrackiego

Źródło: Prognoza SRWP 2020.

⁵ Prognoza oddziaływania na środowisko dla potrzeb projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka, Hajnówka, 2013.

⁶ Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa, 2011.

Obszar, w obrębie którego położone jest Hajnówka, uformowany został działalnością lodowca z okresu zlodowacenia środkowo-polskiego stadiału północnomazowieckiego oraz późniejszą erozją i akumulacją.

Podstawowymi jednostkami morfologicznymi występującymi na terenie miasta są: wysoczyzna morenowa (plejstoceńska) silnie zdenudowana oraz dolina rzeki Leśnej wraz z doliną jej prawobrzeżnego dopływu rzeką Chwyszczę i innymi niewielkimi dolinami bocznymi bezimiennych cieków.

Obszar wysoczyzny morenowej położony jest w dominującej części na wysokości 160 – 180m n. p. m. i charakteryzuje się łagodną, przeważnie płaską lub lekko falistą rzeźbą terenu o spadkach w przewadze nie przekraczających 5%.

Elementem urozmaicającym monotonną rzeźbę wysoczyzny morenowej są pagórki moreny czołowej i pagórki kemowe. Pagórki moreny czołowej uformowały się podczas recesji lądolodu stadiału mazowiecko-podlaskiego. Pagórki osiągają znaczną wysokością względną (od 5 do 30 m) i nachylenie zboczy przekraczające 5%. Geneza pagórków kemowych związana jest z akumulacją osadów w szczelinach i rozpadlinach lodu. Wysokości względne wynoszą 5 m, a spadki zboczowe często przekraczają 5%.

W obrębie wysoczyzny morenowej dennej występują także zagłębienia bezodpływowe o głębokościach nie przekraczających 2 m.

Wyodrębniającą się formę rzeźby terenu tworzy dolina rzeki Leśnej i Chwyszczę wraz z całym systemem płaskodennych bocznych dolinek i obniżeń erozyjno-denudacyjnych i powytopiskowych brył martwego lodu. W obrębie doliny rzeki Leśnej i Chwyszczę wyróżniają się dwa poziomy: młodoplejstoceński erozyjno-akumulacyjny taras nadzalewowy oraz holoceniński taras zalewowy.

Taras nadzalewowy występuje fragmentarycznie i jest wyniesiony na 1 m ponad taras zalewowy. W rzeźbie terenu taras nadzalewowy jest prawie niewidoczny i nie ma większego znaczenia – zachowuje formę poziomego akumulacyjnego, przechodzącego łagodnie w obszar wysoczyzny. Tarasy zalewowe obejmują całe płaskie dna doliny rzeki Leśnej i Chwyszczę i są wyniesione na 1-2 m ponad średni poziom wody w rzekach. W obrębie dna dolin w okresie wysokiego stanu wód mogą występować znaczne podmokłości, a w czasie roztopów mogą być zalewane.

Oprócz ww. form naturalnych na obszarze miasta Hajnówka występują także formy antropogeniczne – wyrobiska poeksploatacyjne, skarpy itp. Należy także podkreślić, że współczesne procesy geomorfologiczne na terenie Hajnówki nie powodują istotnych zmian w rzeźbie terenu. Zmiany powodowane erozją wodną są znikome i nie powodują istotnych zmian w konfiguracji terenu, jedynie niewielkie zmiany w jej krajobrazie mogą być powodowane powierzchniową eksploatacją surowców mineralnych lub budowlaną niwelacją terenu. Rzeźba opracowywanego terenu nie stanowi ograniczenia zarówno w kształtowaniu przestrzennych struktur miasta jak i gospodarce rolnej⁷.

Pod względem geomorfologicznym obszar miasta Hajnówka położony jest w obrębie Niecki Mazowieckiej Obniżenia Podlaskiego, wchodzącego w skład platformy wschodnioeuropejskiej. Dno niecki budują utwory kredy, a jej wypełnienie stanowią utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe. Utwory te rozpoznane na podstawie głębokich wierceń studziennych, licząc od spągu przedstawiają się następująco:

- utwory kredowe – położone na głębokości 160 m; strop wykształcony jest w postaci opoki i margli wapiennych z krzemieniami;
- utwory trzeciorzędowe:
  - piaski oligoceńskie zalegające na głębokości 128-162 m, przewarstwione mułowcami na głębokościach 132 m, 143 m i 163 m;

⁷ Prognoza oddziaływania na środowisko dla potrzeb projektu zmiany studium uwarunkowań..., op. cit.

– piaski mioceńskie zalegające na głębokości 100-128 m, miejscami na głębokości 75 m; piaski te zawierają duże ilości pyłu węglowego i warstwy węgla brunatnego na głębokości 102-103 m oraz 104 m i 128 m;

- utwory czwartorzędowe – o miąższości ogólnej 100 m; budują osady pochodzenia plejstoceniowego (brak osadów plioceńskich) i holoceniowego; plejstocen reprezentowany jest przez dwa poziomy glin (dolny i górny) rozdzielonych serią utworów wodnolodowcowych, bądź zastoiskowych charakteryzujących się znaczną zmiennością zarówno poziomą jak i pionową; holocen natomiast reprezentowany jest głównie przez piaski aluwialne, namuły organiczne i torfy.

Gliny morenowe dolnego poziomu występują lokalnie, głównie na obszarach niżej położonych w sąsiedztwie dolin lub w spągu młodszych utworów. Osady zastoiskowe (mułki, łąy) od powierzchni terenu występują lokalnie zajmując niewielkie powierzchnie obszaru. Natomiast piaski wodnolodowcowe serii międzymorenowej zajmują znacznie większe powierzchnie obszaru.

Strefę przypowierzchniową obszaru wysoczyzny morenowej w większości budują utwory pochodzenia plejstoceniowego zlodowacenia środkowopolskiego stadiału północno-mazowieckiego, wykształcone głównie w postaci glin zwałowych wyższego poziomu i piasków wodnolodowcowych serii nadmorenowej.

Gliny i piaski zwałowe tzw. wyższego poziomu mają duży udział w budowie strefy przypowierzchniowej. Są to gliny zwałowe z dużym udziałem glin pylastych i piasków gliniastych. Występują w konsystencji zwartej i twardeplastycznej, ale w wyniku zmiennych warunków wilgotnościowych konsystencja ta może okresowo ulegać zmianie i przechodzić w plastyczną.

Natomiast piaski wodnolodowcowe serii nadmorenowej budują duże powierzchnie obszaru. Są to piaski drobne średnio zagęszczone z przewarstwieniami piasków pylastych i żwirów w obrębie pagórków czołowo-morenowych oraz żwirów i mułków w obrębie pagórków kemowych. Wszystkie wymienione grunty są gruntami nośnymi.

Tereny wzdłuż dolin i obniżeń, a w tym również fragmenty tarasu nadzalewowego rzeki Leśnej budują piaski rzeczne z okresu młodoplejstoceniowego. Są to głównie piaski drobne i średnie średnio zagęszczone podścielone w większości glinami lub łąami zastoiskowymi – zaliczane również do gruntów nośnych.

Utwory holoceniowe występujące na w obrębie miasta, to:

- osady deluwialno-aluwialne – piaski z domieszką części organicznych; zazwyczaj podścielone są glinami i występują w bocznych dolinkach oraz obniżeniach o charakterze zagłębień powypotiskowych;
- osady rzeczne i bagienne reprezentowane przez torfy, namuły organiczne i piaszczyste wypełniające dna dolin i obniżeń terenowych.

Ponadto głównie na terenach zwartej zabudowy miasta występują utwory antropogeniczne, tj. nasypy składające się z piasków, żwirów i glin z domieszką różnego rodzaju gruzu. Na terenie miasta, poza dolinami rzecznyymi i lokalnymi obniżeniami oraz zagłębieniami, warunki gruntowe są na ogół korzystne dla rozwoju zabudowy. W części niektórych terenów wartość budowlana gruntów jest nieco obniżona z uwagi na utrzymujące się okresowo płytkie wody gruntowe. Natomiast utwory holoceniowe wypełniające ww. tereny dolin i obniżeń są gruntami słabonośnymi i nie nadają się do bezpośredniego posadowienia obiektów kubaturowych.

Należy także nadmienić, że występujące przeobrażenia ziemi z punktu widzenia funkcjonowania środowiska przyrodniczego na terenie miasta Hajnówka nie mają istotnego znaczenia. Zmiany te powodowane są głównie realizacją zabudowy (wykopy, nasypy przy jej posadowieniu) i infrastruktury

technicznej oraz lokalną eksploatacją surowców mineralnych, ponieważ występujące tu surowce są niskiej jakości⁸.

5.3 GLEBY

Skałą macierzystą gleb w obrębie miasta są utwory czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego wykształcone w postaci glin, piasków, lokalnie pyłów oraz w dolinach i zagłębieniach piasków rzecznych, namulów i torfów. Stąd też pod względem składu mechanicznego gleby analizowanego obszaru zaliczane są do glin, glin piaszczystych lub piasków gliniastych, rzadziej słabogliniastych na glinie oraz piasków słabogliniastych całkowitych lub podścielonych piaskiem luźnym i piasków luźnych całkowitych.

Waloryzacja przyrodnicza (typologia) i użytkowo-rolnicza (klasy bonitacyjne) gleb przedstawiają się następująco:

- na terenach wysoczyznowych występują gleby bielcowe, brunatne i czarne ziemie, wytworzone z piasków słabo gliniastych, całkowitych lub niecałkowitych o różnej miąższości oraz płytkich piasków gliniastych lekkich i mocnych podścielonych piaskiem luźnym; gleby wytworzone z „piasków” zaliczane są do V i VI klasy bonitacyjnej, lokalnie do IVb gruntów ornych stanowiących kompleks żytńio-tubinowy i żytńio-ziemniaczany słaby;
- na terenach wysoczyznowych dominują gleby bielcowe, brunatne i czarne ziemie wytworzone z glin i piasków gliniastych podścielonych pyłem, gliną lub item; są to głównie gleby IVa i IVb klasy bonitacyjnej gruntów ornych, lokalnie IIIb klasy zaliczane do kompleksu żytńio-ziemniaczanego, dobrego i bardzo dobrego; charakteryzują się wysoką zawartością składników pokarmowych i dobrymi warunkami wodno-powietrznymi; w obrębie tych terenów występują także gleby gliniaste o okresowym, nadmiernym uwilgotnieniu; gleby w typie czarnych ziem wytworzone są z różnych skał macierzystych (piasków gliniastych, glin lekkich i pyłów całkowitych) zasobnych w węglan wapnia pod wpływem wysokiego poziomu wody gruntowej.

Tereny w obrębie miasta posiadają najkorzystniejsze warunki do produkcji rolnej – upraw polowych, warzyw i owoców. Są to gleby, które ustawowo podlegają szczególnej ochronie. Dlatego też sposób zagospodarowania przedmiotowych terenów powinien uwzględniać wysokie walory przyrodnicze i użytkowe tych gleb.

- na terenach dolin rzecznych, dolinek denudacyjnych i zagłębieni dominują czarne ziemie wytworzone z glin, pyłów lub piasków gliniastych podścielonych piaskami luźnymi, oraz gleby madowe wytworzone z utworów pyłowych, gliniastych i ilastych podścielonych piaskami luźnymi; natomiast w części południowej miasta przeważają gleby mułowe, mułowo-torfowe, murszowo-torfowe i torfowe.

Gleby ww. terenów zaliczane są głównie do IV i V klasy użytków zielonych słabych – 3z i użytków zielonych średnich – 2z koncentrujących się w środkowej części doliny rzeki Leśnej. Użytki zielone występujące w obrębie miasta tworzą trwałe kompleksy, wskazane są do pozostawienia w dotychczasowym użytkowaniu.

Przekształcenia gleb na terenie miasta miały miejsce głównie na:

- terenach zainwestowania miejskiego (zabudowa, przebieg podziemnej infrastruktury technicznej);
- terenach regulacji koryta rzeki Leśnej i innych mniejszych cieków wodnych;

---

⁸ Ibidem.

- terenach lokalnej eksploatacji surowców mineralnych i późniejszej ich rekultywacji, gdzie właściwie warstwa glebowa uległa całkowitemu zniszczeniu, zwraca się także uwagę, że gleby położone w bezpośrednim sąsiedztwie dróg o wzmożonym ruchu samochodowym mogą ulegać zanieczyszczeniu ciężkimi metalami⁹.

5.4 ZASOBY NATURALNE

Zgodnie z danymi zawartymi w *Bilansie zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2015 r.* (Państwowa Służba Geologiczna, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa, 2016, ISSN 2299-4459), na terenie miasta Hajnówka nie zidentyfikowano występowania złóż kopalin.

5.5 WODY

Wody powierzchniowe

Miasto Hajnówka położone jest na obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Wisły Środkowej.

Sieć hydrograficzną miasta Hajnówka tworzy rzeka Leśna Prawa wraz ze swoim największym prawobrzeżnym dopływem rzeką Chwiszczej.

Źródła rzeki Leśnej Prawej znajdują się na północ od miasta Hajnówki. Długość cieku wynosi 63 km, z czego ok. 33 km znajduje się na terytorium Polski. Dolina rzeki jest wąska i nie przekracza 500 m. Pokryta jest głównie piaskami akumulacji lodowcowej. Koryto rzeki powyżej Hajnówki ma szerokość od 0,5 m do 1 m i głębokość do 0,5 m. poniżej miasta koryto jest szersze i ma od 2 do 4 m przy głębokości do 1,5 m. Brzegi są niskie, a w okresach wiosennych często podtopione. Na wielu odcinkach dolina ma charakter bagienny. W górnym biegu rzeka Leśna Prawa przepływa przez tereny rolnicze. Są to głównie pastwiska i podmokłe łąki, jak również pola uprawne. Z roku na rok przybywa nieużytków, na których pojawiają się zarośla wierzbowe oraz skupiska drzew lekko nasiennych, jak brzoza, osika, czy olcha. Część nieużytków jest przekształcana w uprawy leśne. Z drugiej strony wzrasta intensywność użytkowania wielu gruntów ornych.

Wzdłuż rzeki ulokowały się osiedla domów jedno- i wielorodzinnych, niejednokrotnie mocno zewężając

naturalną dolinę cieku. Skutkuje to lokalnymi podtopieniami posesji położonych najbliżej koryta, szczególnie w okresie wiosennych roztopów. Na terenie miasta do rzeki uchodzi kilka kolektorów deszczowych oraz kanały odprowadzające ścieki oczyszczone. Poniżej miasta rzeka wpływa na teren Puszczy Białowieskiej. Jediną osadą na odcinku do granicy państwa, która leży nad jej brzegami jest miejscowość Sacharewo.

Dolina rzeki ze względu na trudny dostęp i ochronę prawną jest prawie nie użytkowana gospodarczo.

Największy prawobrzeżny dopływ rzeki Leśnej jest rzeka Chwiszczej. Rzeka charakteryzuje się wyrównanym korytem o szerokości 2 m i głębokości 1 m. Płyne poza granicami miasta w kierunku z północnego zachodu na południowy wschód, odwadniając południowo-zachodnią część opracowania.

Pozostałe drobne cieki stanowiące dopływy rzeki Leśnej prowadzą niewielkie ilości wód płynących rowami. Ponadto znaczna ilość cieków, to dolinki terenowe stanowiące w większości okresowy spływ wód opadowych.

---

⁹ Prognoza oddziaływania na środowisko dla potrzeb projektu zmiany studium uwarunkowań..., op. cit.

Wody powierzchniowe utrzymują się także w niewielkich zagłębieniach terenowych i sztucznych zbiornikach wodnych¹⁰.

W obrębie miasta położona jest jedna jednolita część wód powierzchniowych – JCWP „Leśna do Przewłoki” (kod: RW2000232665249). Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego wskazuje na zagrożenie, przede wszystkim ze strony gospodarki komunalnej. Wśród celów środowiskowych wyznaczono:

- osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego;
- utrzymanie dobrego stanu chemicznego¹¹.

Wody podziemne

Tereny charakteryzujące się różnymi warunkami występowania pierwszego poziomu wód gruntowych przedstawiają się następująco:

- tereny obejmujące dna dolin i zagłębień, gdzie woda gruntowa zalega płycej niż 1m p.p.t. tworząc jeden poziom wodonośny w utworach rzecznych lub torfowo-bagiennych; jest to teren koncentracji wód powierzchniowych i gruntowych spływających z obszarów wysoczyznowych; stąd też warstwa wodonośna charakteryzuje się dużymi wahaniami poziomu wody;
- tereny bocznych dolinek i obniżeń o charakterze zagłębień powytopiskowych, gdzie woda gruntowa długotrwale występuje bardzo płytko z tendencją do stagnacji na powierzchni;
- tereny wysoczyznowe o ciągłym zwierciadle wód gruntowych utrzymujących się w utworach łatwo przepuszczalnych (piaskach) zalegających od powierzchni terenu, podścielonych na różnych głębokościach utworami trudno przepuszczalnymi – glinami; głębokość zalegania wód gruntowych kształtuje się przeważnie w zależności od wyniesienia tych terenów ponad dna dolin i obniżeń; najpłytsze wody tj. na głębokościach 1-2 m p.p.t. występują głównie w ich sąsiedztwie; są to tereny tarasu nadzalewowego i niższych partii wysoczyzny; natomiast na terenach wyżej wyniesionych lub odwodnionych za pośrednictwem kanalizacji wody gruntowe występują zazwyczaj głębiej niż 2 m p.p.t.; ponadto głębokość występowania wód gruntowych na tych terenach uzależniona jest od intensywności i długotrwałości opadów atmosferycznych oraz od głębokości zalegania gliny zwałowej pod utworami piaszczystymi;
- tereny wysoczyznowe z wodą gruntową występującą pod warstwą glin zwałowych i iłów warwowych budujących powierzchnię tych terenów; występujące tu wody gruntowe nie tworzą jednolitego poziomu, tworzą zwierciadło wody o charakterze napiętym; wody tego poziomu zalegają głębiej niż 2 m p.p.t., a ich rzeczywista głębokość zależna jest głównie od miąższości warstwy gliniastej oraz morfologii; ponadto na terenach zbudowanych od powierzchni z utworów trudno przepuszczalnych występują także wody płytsze zwane „wierzchówkami”; warstwę wodonośną tych wód stanowią silnie spiaszczone stropowe warstwy glin lub niewielkie przewarstwienia piaszczyste w glinach; wody wierzchówkowe zależne są od intensywności opadów atmosferycznych i wiosennych roztopów, co powoduje znaczne wahania zwierciadła wód i jego powierzchniowego zasięgu; wody te nie tworzą ciągłego poziomu i w większości zalegają na głębokości 1,5 - 2,0 m od. p.t., a ich odpływ do cieków wodnych utrudniony jest zmienną przepuszczalnością gruntów i małymi spadkami terenu.

Wody podziemne o znaczeniu użytkowym na terenie miasta Hajnówka występują głównie w piaszczysto-zwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych oraz węglanowych utworach kredowych. Wodonośność utworów kredowych na terenie miasta, których strop zalega na

¹⁰ Prognoza oddziaływania na środowisko dla potrzeb projektu zmiany studium uwarunkowań..., op. cit.

¹¹ Na podstawie analizy danych Bazy aPWŚK. KZGW. 2017.

głębokości 160 m, jest praktycznie nie rozpoznana. Główne źródła ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na terenie miasta stanowią poziomy wodonośne znajdujące się w utworach trzeciorzędowych i czwartorzędowych.

W utworach trzeciorzędowych główny poziom wodonośny tworzy piaszczysta seria oligocenu i miocenu o miąższości dochodzącej do 40 m. Powierzchnia stropowa tych utworów zalega na głębokości od 128 – 160 m. Wody oligoceńskie znajdują się pod znacznym ciśnieniem hydrostatycznym – zwierciadło statyczne układa się na głębokości 13 m od p.t.

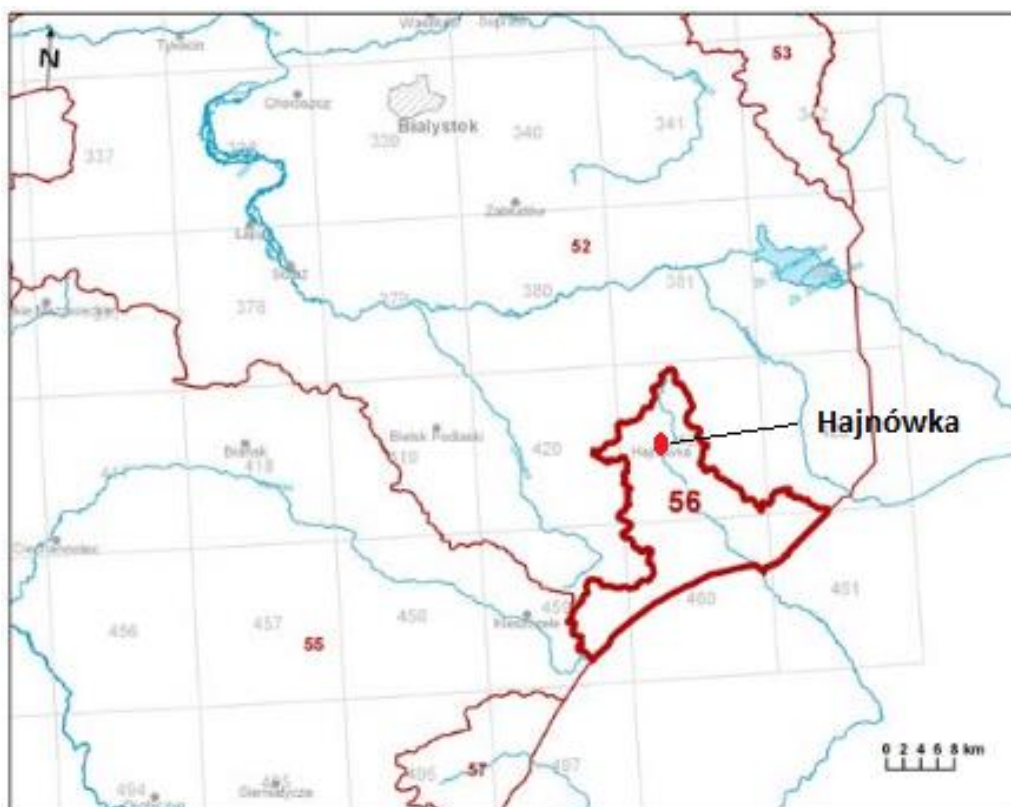
Podstawowe źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na terenie miasta stanowią także poziomy wodonośne międzymorenowe występujące w obrębie utworów czwartorzędowych. Warstwę wodonośną występującą na zmiennych głębokościach stanowią piaski i żwiry. Poziomy te charakteryzują się zróżnicowaną zasobnością i zasięgiem przestrzennym oraz głębokością zalegania. Występują zazwyczaj na głębokościach 30 m, 55 m, 85 m i znajdują się pod znacznym ciśnieniem - stabilizują się na głębokościach 3,5; 8,0 i 9,0 od p.t.

Ponadto na terenie miasta znajduje się szereg studni głębinowych stanowiących zakładowe ujęcia wody o parametrach ogólnie podobnych (zbliżonych) do ww.

Reasumując należy podkreślić, że zaopatrzenie ludności w dobrą wodę pitną powinno odbywać się w oparciu o ujmowanie wód z głębokich poziomów czwartorzędu, a najlepiej z osadów oligoceńskich trzeciorzędu¹².

Miasto Hajnówka położone jest w obrębie jednolitej części wód podziemnych JCWPd 56.

Rycina 3. Lokalizacja JWPd 56

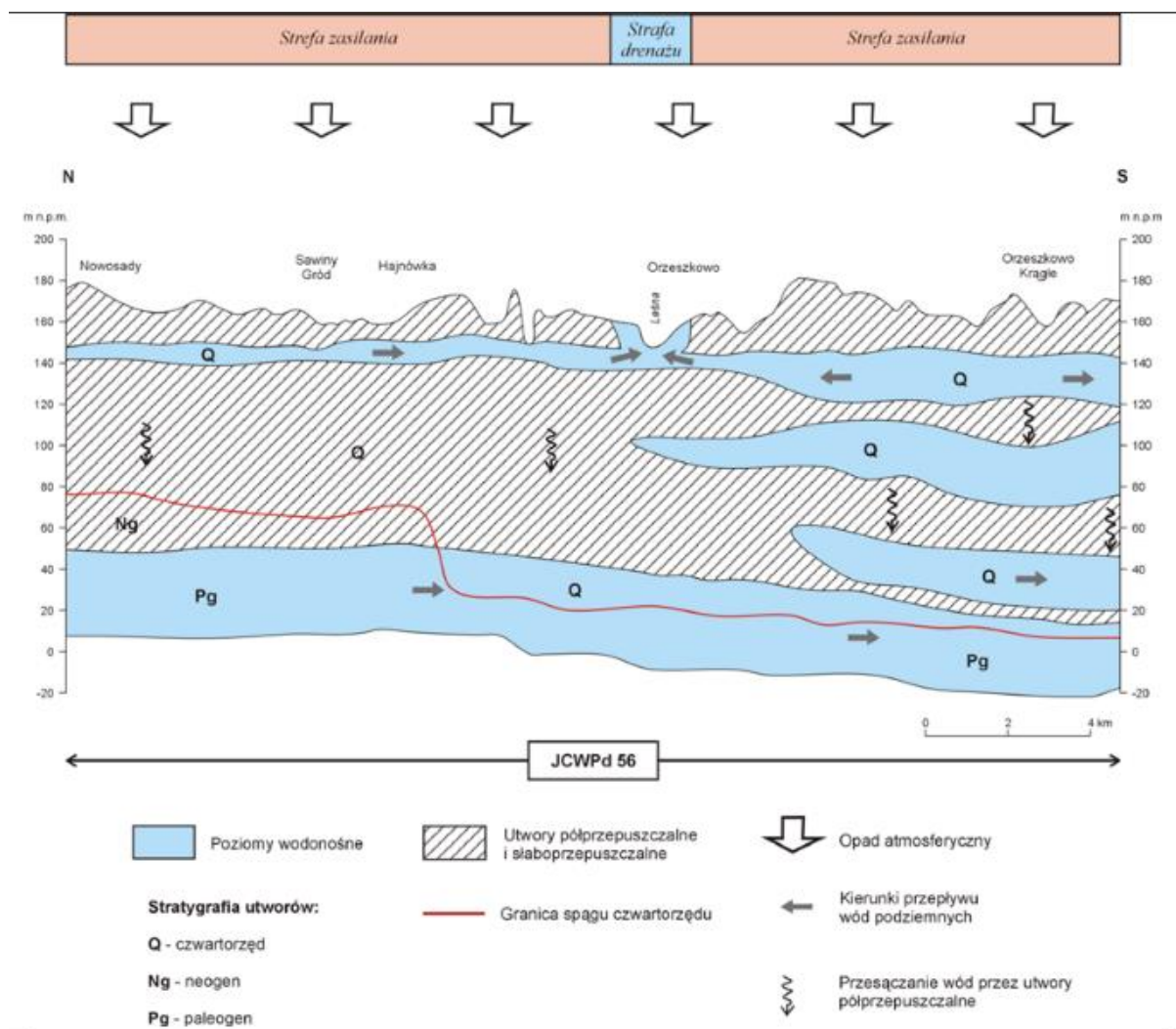
Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/docman/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4415-karta-informacyjna-jcwpd-nr-56/file.html>

¹² Prognoza oddziaływania na środowisko dla potrzeb projektu zmiany studium uwarunkowań..., op. cit.

W strukturze systemu wodonośnego JCWPd 56 wyróżniono 4 główne poziomy.

Najpłytszy poziom wodonośny Q1 zasilany jest infiltracyjnie w rejonach oznaczonych jako strefy zasilania i strefy tranzytu. Główne obszary zasilania związane są ze strefami wododziałowymi. Przebieg wododziałów podziemnych jest zbliżony do działów morfologicznych, co w zestawieniu z brakiem silnych wymuszeń zewnętrznych ogranicza rolę dopływu oraz odpływu podziemnego w bilansie wodnym poziomu Q1. Główną bazę drenażu dla płytkiego systemu krążenia stanowi dolina Leśnej.

Rycina 4. Schemat krążenia wód

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/docman/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4415-karta-informacyjna-jcwpd-nr-56/file.html>

Poziom Q2 zasilany jest głównie na drodze przesączenia wód z poziomu Q1 przez poziom rozdzielający. Lokalnie zasilanie poziomu może być ułatwione obecnością okien hydrogeologicznych. W drenażu poziomu dominuje odpływ podziemny na terytorium Białorusi oraz przesączenie do głębszych poziomów wodonośnych.

Poziom Q3 zasilany jest na drodze przesączenia z poziomu Q2. Drenaż poziomu zachodzi głównie na drodze przesączenia wód do poziom Pg-Q wodonośnych. Część wód przepływa zapewne w kierunku południowym i południowo-zachodnim na terytorium Białorusi.

Poziom Pg-Q zasilany jest na drodze przesączenia przez osady trudnoprzepuszczalne. Poziom wchodzi w skład głębokiego systemu krążenia, nawiązującego do dolin dużych rzek. Na przeważającym

obszarze jednostki wody przepływają w kierunku południowo-zachodnim, w stronę strefy drenażu w dolinie Bugu. W bilansie wodnym poziomu zaznacza się znaczny udział eksploatacji¹³.

Jakość wód

Według WIOŚ w Białymstoku wielkość presji na wody prezentuje stopień wyposażenia w infrastrukturę obsługującą gospodarkę wodno-ściekową.

Według GUS w 2015 r. długość czynnej sieci wodociągowej wynosiła na terenie miasta 87,2 km, przy 4 118 połączeniach prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Z sieci wodociągowej korzystało 96,8% mieszkańców miasta.

Długość sieci kanalizacyjnej w 2015 r. wynosiła w Hajnówce 79,3 km, przy 3 549 przyłączeniach prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 87,1% ludności miasta.

Na terenie miasta funkcjonowała jedna komunalna oczyszczalnia ścieków (z podwyższonym usuwaniem biogenów). Z oczyszczalni ścieków korzystało 19 640 osób (najwięcej na tle powiatu hajnowskiego).

Na terenie miasta, na obszarze nieskanalizowanym, nieczystości ciekłe gromadzone były w 69 zbiornikach bezodpływowych, z których ścieki dowożone były do stacji zlewnej¹⁴.

W latach 2010-2015 JCWP „Leśna do Przewłoki” objęta była badaniami monitoringowymi przez WIOŚ w Białymstoku.

Ocena jakości wód w ww. JCWP wykazała:

- Ocena stanu ekologicznego – wody zakwalifikowano do III klasy – stan umiarkowany; o klasyfikacji zdecydowały: wskaźnik biologiczny ichtiofauna oraz ponadnormatywne stężenie ogólnego węgla organicznego, ChZT-Cr, fosforanów.
- Ocena stanu chemicznego – wskazała stan dobry.
- Ocena stanu wód będąca wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego wykazała zły stan wód.
- Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż JCWP jest wrażliwa na eutrofizację komunalną¹⁵.

W przeciągu ostatnich kilkunastu lat zarysowała się niekorzystna tendencja stałego pogarszania się stanu czystości wód rzeki na odcinku powyżej Hajnówki oraz wyraźna tendencja poprawy ich jakości na odcinku poniżej miasta, chociaż wciąż są klasyfikowane w najniższej kategorii czystości.

Stan wód rzeki jest w dużej mierze odzwierciedleniem długotrwałego procesu porządkowania gospodarki ściekowej miasta. Istotne znaczenie dla poprawy stanu czystości wód były przede wszystkim uruchomienie w 1997 r. nowej miejskiej oczyszczalni ścieków oraz skierowanie do niej w 2001 r. ścieków z Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej oraz przyległych do doliny rzeki dzielnic miasta. Dzięki tym działaniom zmniejszyły się zdecydowanie ładunki substancji eutrofizujących wprowadzanych do rzeki Leśnej Prawej¹⁶.

¹³ <https://www.pgi.gov.pl/docman/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4415-karta-informacyjna-jcwpd-nr-56/file.html>

¹⁴ GUS. Bank Danych Lokalnych.

¹⁵ Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego, WIOŚ w Białymstoku, Białystok, 2016.

¹⁶ Prognoza oddziaływania na środowisko dla potrzeb projektu zmiany studium uwarunkowań..., op. cit.

Stan JCWPd 56 określono jako dobry, zarówno pod względem ilościowym, jak również chemicznym. Stopień wykorzystania zasobów wód podziemnych w obrębie JCWPd 56 określono na 27,2%. Nie stwierdzono zagrożenia ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych¹⁷.

Monitoring jakości wód podziemnych prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, w sieci otworów obejmujących wszystkie JCWPd na obszarze kraju. Ostatnie badania na terenie miasta Hajnówka przeprowadzono w 2012 roku w punkcie pomiarowym zlokalizowanym na gruntach ornych. Stan chemiczny badanych wód uznano za zadowalający (III klasa). Wskaźnikami decydującymi o III klasie była niska zawartość tlenu i podwyższone stężenie żelaza¹⁸.

5.6 ROŚLINY, ZWIERZĘTA, LASY I RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA

Szatę roślinną obszaru miasta Hajnówka w dużej mierze stanowią:

- zbiorowiska łąkowo-pastwiskowe i bagienne, które w wyniku przeprowadzonych melioracji użytków zielonych uległy znacznym przeobrażeniom i zubożeniu występujących tu gatunków cennych przyrodniczo,
- zbiorowiska sztuczne, a w tym:
  - roślinność ogrodów przydomowych – w zależności od żyzności podłoża, rodzaju i wieku zabudowy mieszkaniowej oraz czynników kulturowych, udział drzew i krzewów, a także sposób zagospodarowania ogródków przydomowych jest różny; roślinność ogródków przydomowych, w obrębie terenów zurbanizowanych jest dość różnorodna i posiada duży udział roślinności wysokiej;
  - kompleks roślinności ogrodów działkowych – są to tereny intensywnie wykorzystywane pod uprawy warzywniczo-sadownicze i roślin ozdobnych,
  - agrocenozy – tereny położone poza obszarem zainwestowania miejskiego będące głównie w użytkowaniu polno-rolnym, których urozmaiceniem są zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne i przydrożne,
  - zieleń urządzona - parki, skwery, zieleń uliczna, cmentarze i tereny urzędzeń z zielenią towarzyszącą charakteryzującą się wielogatunkowym składem drzew i krzewów ozdobnych; na terenach tych występuje często stary drzewostan budowany przez dęby, wiązy, lipy, jesiony, które w wielu przypadkach uznane są za pomniki przyrody¹⁹.

Według GUS tereny zieleni zorganizowanej (parki, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej, zieleń uliczna i cmentarze) zajmują w Hajnówce około 50 ha.

Tabela 2. Tereny zieleni w mieście Hajnówka

Lp.	Rodzaj terenu zieleni	Obiekty [szt.]	Powierzchnia [ha]
1.	Parki spacerowo-wypoczynkowe	1	9,00
2.	Zieleńce	2	0,40
3.	Zieleń uliczna	-	1,70
4.	Tereny zieleni osiedlowej	-	14,99

¹⁷ <https://www.pgi.gov.pl/docman/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4415-karta-informacyjna-jcwpd-nr-56/file.html>

¹⁸ Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska..., op. cit.

¹⁹ Prognoza oddziaływania na środowisko dla potrzeb projektu zmiany studium uwarunkowań..., op. cit.

Lp.	Rodzaj terenu zieleni	Obiekty [szt.]	Powierzchnia [ha]
5.	Cmentarze	-	24,39
Razem			50,48

Źródło: GUS. Bank Danych Lokalnych.

Jednym z elementów szaty roślinnej obszaru miasta są również lasy. Według danych GUS powierzchnia lasów w 2015 r. wynosiła w Hajnówce 84,07 ha. W strukturze własności większość stanowią lasy publiczne Skarbu Państwa w Zarządzie Lasów Państwowych – 46,96 ha. Lasy gminne stanowią

14,10 ha, a lasy prywatne 23,01 ha.

Przestrzenne rozmieszczenie lasów na obszarze miasta jest nierównomierne. Lasy występują głównie na obszarze wschodniej, południowej i południowo-zachodniej części miasta. Pozostałe dominujące tereny miasta są terenami bezleśnymi charakteryzującymi się wyłącznie krajobrazem kulturowym oraz polno-łąkowym.

Lasy państwowe położone są w rejonie cmentarzy oraz Ośrodka Transportu Leśnego i stanowią niewielki fragment kompleksu leśnego Puszczy Białowieskiej. Są to lasy głównie w typie siedliskowym boru mieszanego świeżego (BMśw). W drzewostanie dominuje sosna, świerk i dąb w wieku przeważnie powyżej 100 lat. Lasy te charakteryzują się umiarkowanym zwarciem, dobrze rozwiniętym podszytem i runem oraz stosunkowo dobrym naświetleniem wnętrza lasu.

W części północnej tego kompleksu leśnego lokalnie występuje bór mieszany wilgotny (BMw) i bór wilgotny (Bw) z dominacją w drzewostanie świerku powyżej 100 i 60 lat.

Niewielkie fragmenty lasu znajdujące się w północno-wschodniej części miasta, to las mieszany świeży (LMśw) z dominującymi w drzewostanie dębem w wieku powyżej 40 lat.

Lasy prywatne występują w formie niewielkich kompleksów leśnych zajmując przeważnie tereny południowej i południowo-zachodniej części miasta. Głównym typem siedliskowym tych lasów jest bór mieszany świeży (BMśw) z dominacją w drzewostanie sosny w wieku ponad 60 lat. Lokalnie występuje tam także bór świeży (Bśw) z dominacją w drzewostanie sosny w wieku ponad 40 lat oraz las mieszany świeży (LMśw) z dominacją w drzewostanie sosny i świerku w wieku ponad 40 lat.

Lasy prywatne charakteryzują się pełnym zwarciem, stosunkowo dobrym rozwinięciem podszytu i runa oraz słabym naświetleniem wnętrza lasu.

Zarówno lasy prywatne jak i państwowe występujące w obrębie miasta, poza funkcjami gospodarczymi i turystycznymi pełnią także funkcje: ekologiczną, bioklimatyczną, ochronną (wodo i glebochroną), krajobrazową oraz stanowią ostoję dla ptactwa i drobnej zwierzyny.

Fauna występująca na terenie miasta Hajnówka w dużej mierze związana jest z pobliską Puszcza Białowieską. Kompleksy leśne na terenie miasta są miejscem bytowania wielu gatunków zwierząt występujących w Puszczy. Wśród nich wymienić można: żubra, dziką, jelenia, sarnę, łosia. Z gryzoni, obok gatunków pospolitych, takich jak wiewiórka, mysz leśna, nornica ruda, występują również gatunki rzadkie: popielica, orzesznica, koszatka, czy smużka. Wśród ptaków stwierdzono, m.in. gatunki, takie jak: puszczyk mszarny, włośchatka, sóweczka orzełek, gadożer oraz dzięcioł: biało-grzbiety i trójpalczasty²⁰.

²⁰ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Hajnówka na lata 2012-2016 z perspektywą do 2019 roku.

5.7 OBSZARY CHRONIONE, W TYM OBSZARY NATURA 2000 I POWIĄZANIA PRZYRODNICZE

Na terenie miasta Hajnówka zlokalizowano występowanie 22,6 ha obszarów objętych ochroną prawną w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r., poz. 2134). Obszary chronione są w formie użytków ekologicznych. Użytki obejmują ekosystemy bagienne skoncentrowane w południowo-zachodniej części miasta, obręb geodezyjny Poryjewo. Wyodrębniono 7 użytków ekologicznych. Wszystkie powołano 7 sierpnia 1997 r. (Urz. Woj. Biał. Nr 16, poz. 64; Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 24, poz. 391). Użytki ekologiczne zajmują grunty należące do Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Rycina 5. Lokalizacja użytków ekologicznych na terenie miasta Hajnówka

Źródło: Geoserwis GDOŚ
<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/?showExternalObject=C681E518944666D9DAD45DBFB53F7BF1>
 [Data wejścia: 14.06.2017 r.]

Tabela 3. Użytki ekologiczne na terenie miasta Hajnówka

Lp.	Nr ewidencyjny	Pow. [ha]	Cel ochrony
1.	101	1,5117	Zachowanie torfowiska niskiego z naturalną roślinnością szuwarową i łąkową

Lp.	Nr ewidencyjny	Pow. [ha]	Cel ochrony
2.	102	8,8751	Zachowanie torfowiska niskiego z naturalną roślinnością szuwarową i łąkową oraz bogatą ornitofauną
3.	103	8,3445	Zachowanie torfowiska niskiego z naturalną roślinnością szuwarową i łąkową oraz bogatą ornitofauną
4.	104	0,269	Zachowanie torfowiska niskiego z naturalną roślinnością szuwarową
5.	105	3,444	Zachowanie torfowiska niskiego z naturalną roślinnością szuwarową
6.	106	0,1	Zachowanie naturalnej roślinności w okresowo podtapianym zagłębieniu
7.	107	0,084	Zachowanie mokradła z naturalną roślinnością

Źródło: Rejestr użytków ekologicznych na terenie województwa podlaskiego. RDOŚ w Białymstoku (<http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody>) [Data wejścia: 13.06.2017 r.].

Zgodnie z danymi zawartymi w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody, w obrębie miasta Hajnówka, zidentyfikowano 57 pomników przyrody, głównie pojedyncze drzewa lub grupy drzew.

Rycina 6. Obszary koncentracji pomników przyrody

Źródło: Geoserwis GDOŚ

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/?showExternalObject=C681E518944666D9DAD45DBFB53F7BF1>

[Data wejścia: 14.06.2017 r.]

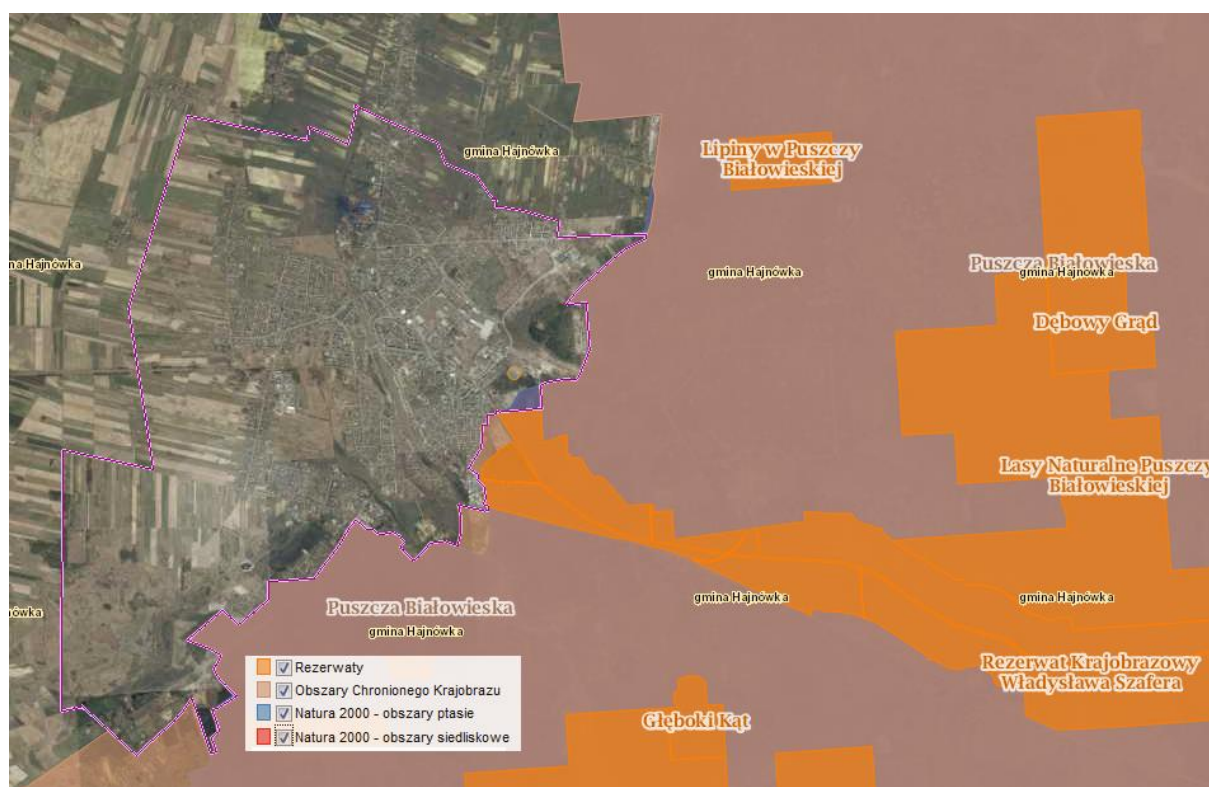
Największą koncentrację pomników przyrody zanotowano w jednostce Kolejki Leśne i w jej bezpośrednim otoczeniu. Drzewa pomnikowe dość licznie występują również na obszarze Centrum-Milenium, głównie w parku miejskim oraz w południowej części jednostki Chemiczna. Mniej liczne występowanie obiektów objętych tego typu ochroną zlokalizowanych jest w obszarze kolejowym w obrębie Majdan-Czworaki oraz w pobliżu dworca kolejowego.

W bezpośrednim sąsiedztwie miasta, od strony wschodniej, położony jest również fragment Rezerwatu Krajobrazowego im. prof. Władysława Szafera, powołanego w celu zachowania krajobrazowych naturalnych zespołów leśnych Puszczy Białowieskiej, położonych wzdłuż szosy Hajnówka – Białowieża²¹.

Ponadto wzdłuż wschodniej granicy miasta rozciąga się obszar objęty ochroną w ramach Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszcza Białowieska. Obszar ustanowiono w celu ochrony i zachowania Puszczy Białowieskiej, stanowiącej ostatnie ostoje naturalnych puszczy nizinnych w Europie oraz wyróżniającej się wysokimi walorami krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi²².

Obszar rozciągający się wzdłuż wschodniej granicy miasta objęty jest ochroną również w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 – Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Białowieska”, będący jednocześnie projektowanym Specjalnym Obszarem Ochrony Siedlisk (PLC200004).

Rycina 7. Obszary chronione w sąsiedztwie miasta Hajnówka

Źródło: Geoserwis GDOŚ

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/?showExternalObject=C681E518944666D9DAD45DBFB53F7BF1>

[Data wejścia: 14.06.2017 r.]

²¹ Rejestr rezerwatów przyrody województwa podlaskiego. RDOŚ w Białymstoku (<http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody>) [Data wejścia:14.06.2017 r.]

²² Rejestr obszarów chronionego krajobrazu województwa podlaskiego. RDOŚ w Białymstoku (<http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody>) [Data wejścia:14.06.2017 r.]

Sieć powiązań przyrodniczych stanowi system obszarów chronionych w myśl przepisów krajowych, uzupełniony i w pewnym zakresie pokrywający się z obszarami objętymi ochroną w ramach sieci Natura 2000. Obszary chronione uzupełniają tereny „zielone”, w tym kompleksy leśne, sieć hydrograficzna i korytarze migracji zwierząt. Utrzymanie i rozwój powiązań przyrodniczych, ich spójność i ciągłość jest istotnym warunkiem zachowania różnorodności biologicznej.

Powyższe obszary stanowią elementy sieci ekologicznej. Obszary węzłowe i główne korytarze ekologiczne obejmują obszary oraz powiązania między największymi kompleksami leśnymi i dolinami głównych rzek regionu.

W sąsiedztwie miasta Hajnówka wyznaczono obszar węzłowy GKPn-2 Puszcza Białowieska.

Rycina 8. Korytarze ekologiczne w sąsiedztwie miasta Hajnówka

Źródło: Geoserwis GDOŚ

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/?showExternalObject=C681E518944666D9DAD45DBFB53F7BF1>

[Data wejścia: 14.06.2017 r.]

5.8 POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

W *Programie ochrony powietrza dla strefy podlaskiej* miasto Hajnówka wymieniono, jako jedno z kilku miast na terenie województwa podlaskiego, w których należy podjąć działania na rzecz redukcji stężeń pyłów zawieszonych PM₁₀ i PM_{2,5}. Za główną przyczynę przekroczeń norm powietrza podaje się niską emisję, będąca wynikiem niskosprawnych indywidualnych źródeł ciepła.

W przypadku Hajnówki istotnym elementem składającym się na zły stan aerosanitarny jest funkcjonowanie w mieście jednego z największych emitentów pyłu zawieszonego PM₁₀ w województwie podlaskim, tj. Gryfskand Sp. z o.o. Zakład produkcji węgla aktywnych Hajnówka. Zakład odpowiada za emisję blisko 30 tys. t pyłów PM₁₀ rocznie.

Obszar potencjalnych przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 obejmuje ponad 17 tys. mieszkańców miasta²³.

W 2016 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku prowadził pomiary zanieczyszczeń powietrza, mające charakter pomiarów tła miejskiego. Stację pomiarową zlokalizowano przy ul. W. Jagiełły 7 (na terenie Przedszkola Samorządowego Nr 1). Program badawczy obejmował pomiary zanieczyszczeń gazowych: dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla i ozonu oraz pyłowych: pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5.

Wyniki pomiarów zanieczyszczeń gazowych kształtowały się średnio na poziomie ok. 25% norm dopuszczalnych – nie odnotowano przekroczeń norm.

Wyniki pomiarów zanieczyszczeń pyłowych nie wykazały przekroczeń norm dopuszczalnych. Należy jednak zaznaczyć, że istnieje ryzyko ich przekroczenia, np. w przypadku chłodniejszych okresów zimowych.

Wartość średniodobowa – 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ pyłu zawieszonego PM10 przekroczona została przez 29 dni w roku, wobec dopuszczalnych 35 dni z przekroczeniami. Doby z najwyższymi przekroczeniami wartości 24-godzinnej notowano głównie w okresie zimowym, tj. od stycznia do marca i od listopada do grudnia, co potwierdza, że największy udział w emisji pyłu ma tzw. emisja niska z indywidualnych systemów ogrzewania, z pieców na paliwa stałe.

W 2016 r. stwierdzono 45 godzin z wartościami stężeń powyżej 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Średnie roczne stężenie pyłu PM10 wyniosło 27,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i nie przekroczyło normowanej wartości dopuszczalnej 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Nie zanotowano dni z przekroczeniami norm poziomu informowania – 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ oraz alarmowego – 300 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ pyłu PM10.

W przypadku pyłu zawieszonego PM2,5 stężenie średnioroczne wyniosło 22 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i nie przekroczyło wartości normowanej 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Wysoka wartość tego zanieczyszczenia, podobnie jak pyłu PM10, związana jest z emisją niską z indywidualnych systemów ogrzewania.

W 2016 r. wystąpiły również bardzo wysokie wartości stężeń o charakterze krótkotrwałym w ciągu doby – odnotowano 33 godziny z wartościami powyżej 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.²⁴

5.9 HAŁAS

Hałas jest powszechnie występującym zanieczyszczeniem środowiska i jednym z poważniejszych problemów obniżających jakość życia.

Hałas w środowisku powodowany jest głównie przez ruch transportowy (drogowy, kolejowy, lotniczy), działalność przemysłową oraz aktywność związaną z rekreacją.

Według WIOŚ w Białymstoku na terenie miasta Hajnówka najistotniejsze źródła hałasu to transport drogowy oraz w niedużym stopniu zakłady przemysłowe.

Wraz ze wzrostem ilości samochodów wzrasta natężenie ruchu drogowego, a tym samym wzrasta uciążliwość hałasowa.

²³ Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej. 2013.

²⁴ Ocena wyników jakości powietrza w Hajnówce w 2016 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, WIOŚ Białystok, 2017.

Tabela 4. Generalny Pomiar Ruchu na odcinkach dróg wojewódzkich przebiegających przez teren Hajnówki w 2010 i 2015 roku

Nr drogi	Odcinek	Pojazdy samochodowe ogółem		
		2010 r.	2015 r.	Dynamika 2010/2015 [%]
685	Nowosady - Hajnówka	4680	4644	-0,8
	Hajnówka (Przejście)	3900	3971	1,8
	Hajnówka - Kleszczele	1993	2471	24,0
689	Bielsk Podlaski - Hajnówka	2348	2683	14,3
	Hajnówka (Przejście)	7809	7645	-2,1
	Hajnówka – granica państwa	1736	1625	-6,4

Źródło: Projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka za GDDKiA.

W 2013 r. WIOŚ w Białymstoku przeprowadził w Hajnówce pomiary hałasu drogowego. Hajnówka znalazła się, obok Suchowoli, Łomży i Augustowa, w grupie czterech miast, dla których wyznaczono poziomy długookresowe L_{DWN} i L_N , które mają zastosowanie w prowadzeniu polityki ochrony przed hałasem.

Punkt pomiarowy zlokalizowany był przy drodze wojewódzkiej nr 685, przy ul. Białostockiej 9. Wartości dopuszczalne hałasu wynosiły 64 dB dla L_{DWN} i 59 dB dla L_N . Wyniki pomiarów wykazały przekroczenia norm dla pory dziennie-wieczorno-nocnej o 0,8 dB, a dla pory nocnej nie zanotowano przekroczeń²⁵.

Hałas przemysłowy natomiast obejmuje dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia oraz części procesów technologicznych, instalacje i wyposażenie zakładów przemysłowych i usługowych. Do hałasu przemysłowego zalicza się również dźwięki emitowane z obiektów handlowych, takie jak: urządzenia klimatyzacyjne, wentylatory itp., a także urządzenia nagłaśniające w lokalach rozrywkowych i gastronomicznych.

W odróżnieniu od hałasu komunikacyjnego, hałas przemysłowy ma na ogół zasięg lokalny i często w bardzo ograniczonym stopniu kształtuje klimat akustyczny środowiska.²⁶

5.10 NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Wśród potencjalnych nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska, wymienia się przede wszystkim: pożary lasów, susze, powódzie, gradobicia, silne wiatry, a także awarie urządzeń infrastruktury technicznej, katastrofy komunikacyjne drogowe, głównie związane z transportem materiałów niebezpiecznych.

Szczególnym rodzajem zagrożeń występujących w środowisku są tzw. „nadzwyczajne zagrożenia” charakteryzujące się nagłym przebiegiem. Wśród tego typu zagrożeń wymienić można zarówno klęski o charakterze naturalnym: powódzie, huragany, trzęsienia ziemi, jak również katastrofy i wypadki związane z technologiami i wytworami ludzkimi, zwane poważnymi awariami (np. uwalnianie się niebezpiecznych substancji chemicznych, wybuchy, pożary). Zdarzenia związane z poważnymi awariami cechuje niepowtarzalność, losowość, wieloprzyczynowość i różnorodność bezpośrednich

²⁵ Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego. WIOŚ Białystok, 2014.

²⁶ Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego. WIOŚ Białystok, 2016.

skutków. Ich skutkiem jest zagrożenie zdrowia i życia ludzi, degradacja środowiska i poważne straty gospodarcze. W związku z tym, że katastrofom nie można całkowicie zapobiec, istotne znaczenie ma przewidywanie ich skutków, opracowanie wcześniej właściwych planów ratowniczych, procedur postępowania, zapewnienie sił i środków, przygotowanie systemów powiadamiania.

Zagrożenie pożarami

Duże, zwarte kompleksy leśne wzmagają zagrożenie pożarami. W przypadku powstania pożaru tereny leśne potęgują zagrożenie rozprzestrzeniania się ognia. Zagrożenie pożarami wywołują także szlaki komunikacyjne i siedliska ludzkie. Poważne zagrożenie stwarzają także sami mieszkańcy, np. poprzez nielegalne wypalanie traw.

Zagrożenie powodzią i suszą

Rodzaj czynnika wywołującego zagrożenie ze strony gwałtownych zjawisk atmosferycznych, w dużej mierze zależy od pory roku. Gwałtowne i obfite opady deszczu oraz gradu stanowią zagrożenie szczególnie w porze letniej. Opady deszczu mogą wówczas powodować wezbrania cieków wodnych, a w wyniku tego podtopienia i powodzie. Natomiast gwałtowne opady gradu niosą za sobą przede wszystkim zniszczenia upraw polowych. W okresie zimowym zagrożenie stwarzają gwałtowne opady śniegu, co może spowodować głównie utrudnienia komunikacyjne, a także zniszczenia roślin uprawnych i lasów.

Zagrożenie podtopieniami występuje na terenie Hajnówki ze strony rzeki Leśnej Prawej. Wzdłuż rzeki ulokowały się osiedla domów jedno- i wielorodzinnych, niejednokrotnie mocno zwięzając naturalną dolinę cieku. Skutkuje to lokalnymi podtopieniami posesji położonych najbliżej koryta, szczególnie w okresie wiosennych roztopów²⁷.

Obszar miasta Hajnówka na 98,5% powierzchni zagrożone jest suszą o wysokim poziomie, a pozostałe 1,5% powierzchni miasta zagrożone jest suszą na poziomie bardzo wysokim²⁸.

Zagrożenie wywołane gwałtownymi zjawiskami atmosferycznymi

Poza opadami atmosferycznymi zagrożenie stwarzają również towarzyszące im wiatry i burze. Silne wiatry mogą stać się przyczyną znacznych zniszczeń drzewostanów na terenach leśnych. Ponadto na skutek wystąpienia gwałtownych burz i wiatrów może dojść do uszkodzenia linii energetycznych, napowietrzanych linii telekomunikacyjnych, uszkodzeń budynków oraz utrudnień w ruchu komunikacyjnym wywołanych m.in. możliwością zalegania na drogach połamanych konarów drzew, a w skrajnych wypadkach także całych drzew wyrwanych przez wiatr.

Zagrożenie skażeniem promieniotwórczym

Zagrożenia skażeniem promieniotwórczym należy się doszukiwać w obszarze znacznie wybiegającym poza teren miasta. Skażenie promieniotwórcze może być wywołane w wyniku awarii reaktorów jądrowych siłowni elektrowni atomowych, zlokalizowanych poza granicami kraju lub reaktorów jądrowych jednostek pływających po morzach północnych. W promieniu 250 km od granic Polski funkcjonują elektrownie jądrowe o łącznej mocy około 14,6 tys. MW, a w tym 20 bloków w 9 elektrowniach. Szczególne zagrożenie będzie miało miejsce w sytuacjach kiedy kierunki wiatrów w górnych warstwach atmosfery będą przebiegały od rejonu awarii urządzenia jądrowego na teren miasta.

Awarie radiologiczne

Zgodnie z danymi Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej zagrożenie materiałami radioaktywnymi o największym zasięgu może nastąpić na skutek awarii reaktora w miejscowości

²⁷ Prognoza oddziaływania na środowisko dla potrzeb projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka. Hajnówka, 2013.

²⁸ Projekt Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Środkowej Wisły. RZGW Warszawa. Warszawa, 2016.

Świerk (gmina Otwock, powiat otwocki). Reaktor znajduje się w Instytucie Energii Atomowej i jest jedynym eksploatowanym obiektem jądrowym w Polsce. Reaktor „Maria”, o mocy projektowej 30 MW, jest aktualnie eksploatowany na mocy nominalnej 21 MW. Reaktor „Ewa”, o projektowej mocy 10 MW, został wyłączony i jest obecnie używany do przechowywania wypalonego paliwa jądrowego. Zagrożenie skażeniem promieniotwórczym na terenie miasta wywołują także legalne i nielegalne przewozy materiałów rozszczepialnych głównymi szlakami komunikacyjnymi przebiegającymi przez jej obszar.

Awarie urządzeń i instalacji

Instalacje gazowe, energetyczne, ciepłownicze, wodociągowe i kanalizacyjne mogą ulec uszkodzeniu w wyniku różnych czynników. Awaryjne uszkodzenia tych urządzeń mogą utrudnić funkcjonowanie gospodarstw domowych, zakłócić, a nawet przerwać działalność zakładów pracy oraz utrudniać komunikację i prowadzenie działań ratowniczych.

Awarii mogą także ulec instalacje przemysłowe w najbliższych zakładach przemysłowych. W celu zapobieżenia tego typu zdarzeniom w zakładach produkcyjnych realizowane są inwestycje ograniczające możliwość wystąpienia poważnej awarii. Rozmiar zagrożenia uzależniony jest od rozmiaru awarii i aktualnych warunków atmosferycznych. Stały monitoring skażenia radiologicznego prowadzi Państwowa Agencja Atomistyki będąca członkiem Międzynarodowego Systemu Informacji Nukleonicznej w tym także wczesnego ostrzegania.

WIOŚ w Białymstoku prowadzi rejestr i kontrole obiektów mogących spowodować poważne awarie w środowisku. Na terenie miasta znajduje się:

- zakład o zwiększonym ryzyku – Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Białymstoku, Baza Magazynowa i Rozlewnia Gazu Płynnego w Hajnówce (ul. Białostocka 7 D) – magazynowanie i przeładunek oraz obrót substancjami niebezpiecznymi – mieszaniny gazów propan-butan;
- zakład mogący być źródłem poważnej awarii przemysłowej – Gryfskand Sp. z o.o. w Gryfinie Oddział w Hajnówce Zakład Produkcji Węgla Aktywnych w Hajnówce – magazynowanie i zużywanie na potrzeby technologiczne substancji niebezpiecznych – mieszaniny gazów propan-butan²⁹.

5.11 WYJŚCIOWY STAN ŚRODOWISKA

W ramach podsumowania analizy istniejącego stanu środowiska oraz zobrazowania stanu wyjściowego, posłużono się metodą przyjętą przez M. Kistowskiego (2002 r.), polegającą na określeniu wartości wskaźników stanu środowiska w trzech grupach:

- zasoby/walory,
- presje antropogeniczne,
- jakość środowiska³⁰.

²⁹ Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego. WIOŚ Białystok, 2016.

³⁰ Kistowski M., 2002, Wybrane aspekty metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze, Człowiek i Środowisko, T.26, nr 3-4.

Tabela 5. Stan wyjściowy – wskaźniki stanu środowiska

Wskaźnik		Jednostka	Wartość wskaźnika (2015 r.)
Zasoby/walory	Powierzchnia lasów gminnych	ha	14,10
	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych	ha	22,60
	Powierzchnia terenów zieleni	ha	50,48
Antropopresja	Ścieki odprowadzone ogółem w ciągu roku	dam ³	1347,0
	Odpady komunalne zmieszane zebrane ogółem	t	4219,58
	Zużycie wody na potrzeby przemysłu	dam ³	272,0
	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej ogółem	dam ³	1037,9
	Korzystający z sieci wodociągowej	%	96,8
	Korzystający z sieci kanalizacyjnej	%	87,1
	Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	-	0,9
	Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.	69
Jakość środowiska	Stan JCWP rzecznych	-	zły
	Stan JCWPd	-	dobry
	Stan jakości powietrza	-	nie zanotowano przekroczeń; istnieje ryzyko wystąpienia przekroczeń norm dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5;
	Stan klimatu akustycznego	-	zanotowano przekroczenia norm hałasu w porze dziennie-wieczorno-nocnej o 0,8 dB;

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i WIOŚ w Białymstoku.

6 CHARAKTERYSTYKA POTENCJALNYCH ZMIAN ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Hajnówka w swoim założeniu ma sprzyjać realizacji polityki regionu w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, polegającą na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej i społecznej, w taki sposób, aby nie naruszyć równowagi przyrodniczej oraz jednocześnie sprzyjać przetwarzaniu jej zasobów. Wymaga to traktowania zasobów środowiska jak ograniczonych zasobów gospodarczych oraz wykorzystania kapitału przyrodniczego w sposób pozwalający na zachowanie funkcji ekosystemów w perspektywie długookresowej. Ta podstawowa zasada gwarantuje, że przyjęte w *Programie Rewitalizacji*, cele oraz kierunki działań sprzyjają zachowaniu środowiska regionu w odpowiednim stanie, a brak realizacji założeń dokumentu utrwałić będzie jego niekorzystne zmiany.

Największy potencjalny wpływ na środowisko miałyby zaniechanie realizacji interwencji w kierunkach ściśle związanych z jakością środowiska, określonych w ramach celu strategicznego 3 *wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej (Kierunki działań: poprawa warunków mieszkaniowych w zasobach komunalnych, rozwój infrastruktury sieciowej, poprawa stanu aerosanitarnego, zagospodarowanie zdegradowanych terenów pokolejowych)*. Z uwagi na fakt, że w projekcie *Programu* silny nacisk położono na wzrost jakości życia na terenie miasta, należy zaznaczyć, że odstąpienie od realizacji dokumentu, może spowodować stopniowe obniżanie się jakości życia ludzi, stanowiących jeden z elementów środowiska. Należy również zaznaczyć, że ważnym czynnikiem warunkującym wysoką jakość życia jest środowisko przyrodnicze zachowane w dobrym stanie.

W odniesieniu do jakości powietrza atmosferycznego brak realizacji *Programu Rewitalizacji*, szczególnie w zakresie rozwoju sieci ciepłowniczej, może doprowadzić do stopniowego wzrastania emisji niskiej zanieczyszczeń powietrza ze źródeł komunalnych, w tym gazów cieplarnianych i pyłów. Zaniechanie modernizacji budynków komunalnych oraz utrzymanie przestarzałych technologii, niewątpliwie spowoduje wzrost energochłonności oraz wzmożoną emisję zanieczyszczeń. Środowisko przyrodnicze pozostaje, co prawda w konflikcie z realizacją dużych inwestycji infrastrukturalnych, jednak biorąc pod uwagę możliwość działań minimalizujących, czy nawet kompensacyjnych, inwestycje związane z rozwojem infrastruktury sieciowej mogą przynieść w końcowym efekcie pozytywne oddziaływanie na środowisko, w stosunku do aktualnego stanu.

Odstąpienie od realizacji zamierzeń *Programu Rewitalizacji* byłoby prawdopodobnie niekorzystne także dla zachowania bioróżnorodności i stanu środowiska na obszarach chronionych. W wyniku braku realizacji działań w dziedzinach, o których wspomniano powyżej, mogłoby dojść do degradacji ekosystemów przyrodniczo cennych, a jednocześnie do zaburzenia równowagi ekologicznej i zakłócenia przepływu energii i materii w ekosystemie.

Ponadto brak realizacji dokumentu, jakim jest *Program Rewitalizacji*, określonych celów, kierunków zadań i przedsięwzięć podstawowych miasta, mógłby doprowadzić do realizacji działań w sposób nieuporządkowany. Zakładając, że wszelkie działania przebiegałyby zgodnie z wymogami i przepisami prawa w zakresie ochrony środowiska, można przypuszczać, że odstąpienie od kompleksowej realizacji pozostałoby bez znaczącego wpływu na środowisko.

Natomiast przy założeniu, że w związku z brakiem realizacji *Programu Rewitalizacji*, na terenie miasta nie miałyby miejsca żadne inwestycje, należałoby spodziewać się pogorszenia stanu środowiska.

7 STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Należy zaznaczyć że celem działań rewitalizacyjnych jest poprawa przede wszystkim jakości życia mieszkańców miasta w wielu różnych jego wymiarach, obejmujących zarówno warunki mieszkaniowe, przestrzenie publiczne, półpubliczne jak również warunki środowiska. Podejmowane będą działania w kierunku uzupełnienia infrastruktury społecznej o nowy zasób oraz modernizacja już istniejącego. Stworzenie właściwych warunków infrastrukturalnych do mniej lub bardziej zinstytucjonalizowanych działań społecznych wraz z równoczesnym wsparciem tzw. działań miękkich będzie wzmacniać spójność społeczną i pozwoli na wsparcie szerokiego spektrum osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Tym samym celom będzie służyć wykorzystanie istniejącej już infrastruktury społecznej, sportowej, rekreacyjnej.

W związku z powyższym nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko w wyniku realizacji celów, kierunków działań i przedsięwzięć podstawowych.

W zapisach *Programu Rewitalizacji środowisko*, potraktowane jest jako potencjał rozwojowy miasta, co stanowi gwarancję dbałości o utrzymanie jego w dobrym stanie a tam, gdzie to możliwe dążenie do poprawy tego stanu. W związku z tym można zakładać, że ewentualne znaczące oddziaływanie na środowisko będzie ograniczane, bądź eliminowane, poczynając od wyboru najkorzystniejszego wariantu lokalizacyjnego czy technologicznego poszczególnych inwestycji, po działania minimalizujące negatywne oddziaływane, jeśli zajdzie taka konieczność.

Obecność obszarów o wysokich walorach przyrodniczych w bezpośrednim sąsiedztwie miasta, jest z jednej strony, barierą dla rozwoju dużych inwestycji. Skomplikowana procedura oceny oddziaływania i problemy z wyborem odpowiedniej, ze względów przyrodniczych, lokalizacji, osłabia konkurencyjność gminy. Z drugiej zaś strony unikatowa przyroda stanowi wielki potencjał do rozwoju wybranych form gospodarki (obiektów turystyki), ale jak dotychczas nie przynosi adekwatnych korzyści. Środowisko przyrodnicze na obszarze miasta ma stać się „motorem” do dalszego rozwoju - zielonych gałęzi gospodarki.

Szczegółowy opis stanu środowiska na terenie miasta Hajnówka dokonano w rozdziale 5 niniejszej *Prognozy*.

8 ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, wśród najistotniejszych problemów należy wymienić, możliwość: realizacja zadań w sąsiedztwie form ochrony przyrody (pomników przyrody, bliskim sąsiedztwie obszarów natura 2000, rezerwatu przyrody), niską świadomość ekologiczną mieszkańców, występowania w granicach miasta terenów zdegradowanych (pokolejowych), zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, możliwość zanieczyszczenia wód.

W związku z projektowanym dokumentem należy również wziąć pod uwagę położenie miasta na obszarach cennych przyrodniczo – użytki ekologiczne w południowo zachodniej jego części o powierzchni 22,6 ha. Miasto graniczy także z obszarami Natura 2000 PLC 200004 Puszcza Białowieska, Obszarem Chronionego krajobrazu „Puszcza Białowieska” oraz rezerwatem Krajobrazowym im. Prof. W. Szafera.

W przypadku obszarów Natura 2000 do najważniejszych zagrożeń należy: zabudowa rozproszona, odpady, ścieki, antagonizm ze zwierzętami introdukowanymi, tereny zabudowane, szlaki piesze, szlaki rowerowe, polowania, leśnictwo. W przypadku OChK najważniejsze zagrożenia, związane są z:

likwidowaniem i niszczeniem zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nawodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych; wydobywaniem na cele gospodarcze skał, wykonywaniem prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych; lokalizowaniem obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegowej rzek, jezior i innych zbiorników wodnych (z wyjątkiem obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej). W przypadku rezerwatu przyrody do najważniejszych zagrożeń należy: nadmierny ruch turystyczny oraz obniżenie poziomu wód gruntowych.

Poza problemami bezpośrednio wynikającymi ze specyfiki miasta, przy sporządzaniu prognozy do *Programu Rewitalizacji*, uwzględniono również problemy globalne, odnoszące się do jakości powietrza, czy też zmian klimatu.

Na szczególną uwagę zasługują inwestycje związane z rozbudową sieci przesyłowych – ciepłowniczych oraz zagospodarowaniem zdegradowanych terenów pokolejowych. Ich realizacja wpłynie pozytywnie na lokalne warunki aerosanitarne ograniczając przede wszystkim emisję niską z sektora komunalno – bytowego. Każda z zaplanowanych inwestycji prowadzone będzie na podstawie indywidualnego projektu budowlanego z zastosowaniem technologii BAT. Ponadto będzie poprzedzona szczegółową oceną oddziaływania na środowisko.

Szczególną uwagę należy również zwrócić na zadania związane z remontami budynków, poprawą ich bilansów energetycznych np. poprzez termomodernizacje. Budynki stanowią bowiem miejsca gniazdowania kilkunastu gatunków ptaków i nietoperzy. Dla kilku z nich jest to podstawowe miejsce lęgów. Prowadzone na szeroką skalę remonty, docieplenia i różnego typu modernizacje budynków powodują ograniczenie liczby miejsc lęgowych i stanowią jedną z głównych przyczyn zaniku ich populacji. Rozwiązaniem w tej sytuacji stanowią skrzynki dla ptaków i nietoperzy (mogą być pod lub nadtynkowe). Muszą być one powieszane na odpowiedniej wysokości, różnicowej w zależności od gatunku, dla którego są przeznaczone. Dla zapewnienia bezpieczeństwa ludzi, skrzynki lęgowe należy wieszać w ten sposób, by pod nimi nie znajdowały się chodnik lub trawnik, ale np. zadaszone wejście do klatki schodowej. Ze względu na różną konstrukcję budynków w każdym przypadku konieczna jest konsultacja i nadzór ornitologa oraz chiropterologa nad prowadzonymi pracami. Jego zadaniem jest wskazanie najbardziej odpowiednich miejsc dla zamontowania skrzynek oraz ich liczby. W niektórych przypadkach można zastosować inne rozwiązania polegające na pozostawieniu niezabezpieczonych istniejących otworów wentylacyjnych, odpowiednio zabezpieczonych istniejących wnęk, pozostawiania wlotów do szczelin dylatacyjnych. Rozwiązania takie należy jednak każdorazowo uzgadniać ze specjalistą o ich przyjęcie nie powinno skutkować zmniejszeniem liczby dogodnych schronień w porównaniu z rozwiązaniami standardowymi.

Przy realizacji inwestycji wskazanych w *Programie Rewitalizacji* zostanie zapewniona należyta ochrona zabytkom w myśl ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie opieki nad zabytkami (Dz. U. 2014 poz. 1446 ze zm.) oraz zgodnie z zapisami Programu opieki nad zabytkami powiatu hajnowskiego.

W zakresie ochrony krajobrazu proponowane działania i inwestycje będą prowadzone zgodnie z zapisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz.U. z 2015, poz. 774), która obliuguje lokalny samorząd do określonych działań oraz uwzględnienia przy opracowaniu dokumentów planistycznych wyników audytów krajobrazowych oraz granic krajobrazu priorytetowego.

Przedstawione wyżej działania służące ochronie środowiska na obszarach cennych przyrodniczo, zostaną wzięte pod uwagę w związku z inwestycjami miasta, będą dopasowane do rodzaju zagrożenia oraz możliwości finansowych.

Ponadto podjęte zadania i działania wpłyną pozytywnie na realizację założeń ujętych w dokumentach wyższego szczebla w tym szczególnie na realizację założeń Ramowej Dyrektywy Wodnej.

9 PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA

W przypadku ustaleń Programu Rewitalizacji nie uzasadnione byłoby zalecenie odstąpienia od realizacji zawartych w dokumencie rozwiązań. Rezygnacja z wdrażania tego dokumentu jako kompleksu celów i kierunków działań oraz przedsięwzięć podstawowych, byłaby dla jakości środowiska przyrodniczego i życia mieszkańców rozwiązaniem mniej korzystnym niż potencjalne znaczące oddziaływania.

Podstawowym celem sporządzenia niniejszej prognozy jest wskazanie potencjalnych skutków realizacji ustaleń *Programu* na środowisko oraz życie i zdrowie mieszkańców. Ze względu na znaczny stopień ogólności sformułowań w zakresie celów zawartych w dokumencie, możliwe jest dokonanie jedynie ogólnej ich oceny. W przypadku przedsięwzięć podstawowych dokonano bardziej szczegółowszej oceny ich oddziaływania na środowisko.

Dla wszystkich przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko nakłada obowiązek sporządzenia takiego dokumentu.

W związku z tym szczegółowa analiza wpływu poszczególnych podstawowych inwestycji zostanie przeprowadzona w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko, w momencie przystąpienia do ich realizacji. W ramach procedury oś przeanalizowane zostaną rozwiązania alternatywne dla poszczególnych inwestycji podstawowych, a także ewentualne działania minimalizujące negatywny wpływ na środowisko.

Oceny oddziaływania ustaleń *Programu Rewitalizacji* dokonano za pomocą matrycy. Pod uwagę wzięto wpływ celów i kierunków działań zawartych w opracowaniu na poszczególne komponenty środowiska oraz konkretnych zamierzeń inwestycyjnych, zgodnie z art. 51 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353, ze zm.), a w tym:

- obszary chronione w tym Natura 2000,
- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Za pomocą matrycy przeanalizowano oddziaływania: pozytywne, negatywne, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, bezpośrednie, pośrednie, wtórne i skumulowane.

Przewidywane oddziaływanie na środowisko poszczególnych kierunków działań i konkretnych przedsięwzięć podstawowych oceniono, według odpowiedniej wagi:

(+) – oddziaływanie pozytywne, podejmowane w ramach nich działania ukierunkowane są na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć nie ma potencjalnie negatywnego oddziaływania na środowisko;

(-) – oddziaływanie negatywne, podejmowane w ramach nich działania nie są ukierunkowane na poprawę stanu środowiska, jednocześnie realizacja przedsięwzięć może istotnie potencjalnie negatywnie oddziaływać na pewne komponenty środowiska,

(0) – oddziaływanie neutralne, w przypadku działań infrastrukturalnych w zależności od podjętych konkretnych inwestycji i rozwiązań technicznych, mogą potencjalnie zmienić się w pozytywne albo negatywne, jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zaszykalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić.

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Wykorzystanie dziedzictwa materialno - kulturowego	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 7. Ocena charakteru proponowanych kierunków działań Programu Rewitalizacji

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
Cel główny: Wzrost atrakcyjności turystycznej i mieszkaniowej miasta w wyniku kompleksowej poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zmianę funkcji obiektów i terenów zdegradowanych oraz rozwój infrastruktury społecznej	
Cel strategiczny 1. Zapobieganie wykluczeniu szczególnie zagrożonych nim grup mieszkańców poprzez aktywizację i integrację społeczną	
Aktywizacja i edukacja dzieci i młodzieży	- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowe, w przypadku wszystkich komponentów środowiska. Aktywizacja i edukacja dzieci i młodzieży z terenu miasta szczególnie pozytywnie wpłynie na mieszkańców miasta. Pozwoli zatrzeć różnice pomiędzy młodzieżą pochodzącą z różnych środowisk i warstw społecznych, wyrówna ich szanse w dostępie do nowych technik i sposobów nauczania co w dalszej konsekwencji wpłynie na podniesienie stopy ich życia i możliwości dalszego rozwoju. Ponadto w ramach edukacji będą niejednokrotnie podejmowane różne tematy również te związane z ochroną lokalnego środowiska naturalnego, co pozwoli na kształtowanie właściwych postaw i zachowań i przyczyni się do jego ochrony. W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.
Aktywizacja niepełnosprawnych	- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo na ludzi i dobra materialne. Aktywizacja osób niepełnosprawnych przyczyni się do zmniejszenia ich wykluczenia z lokalnej społeczności. Pozwoli to w konsekwencji na poprawę ich bytu a tym samym i dóbr materialnych. - neutralnie w przypadku pozostałych komponentów środowiska. W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo na ludzi i dobra materialne. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli ono na zapobieganie zjawiskom kryzysowym i przywróci właściwą funkcję rodziny. Dzięki czemu możliwa będzie poprawa bytu materialnego mieszkańców nim dotkniętych.

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>- neutralnie w przypadku pozostałych komponentów środowiska. W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Wspieranie rodzin wieloproblemowych	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo na ludzi i dobra materialne. W spieranie rodzin wieloproblemowych szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli ono na zapobieganie zjawiskom kryzysowym i przywróci właściwą funkcję rodziny. Dzięki czemu możliwa będzie poprawa bytu materialnego mieszkańców dotkniętych tym zjawiskiem. - neutralnie w przypadku pozostałych komponentów środowiska. W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo na ludzi i dobra materialne. Wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli ono na zapobieganie zjawiskom kryzysowym i przywróci właściwą funkcję rodziny. Dzięki czemu możliwa będzie poprawa bytu materialnego mieszkańców nim dotkniętych. - neutralnie w przypadku pozostałych komponentów środowiska. W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Aktywna polityka senioralna	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowe na ludzi i dobra materialne. Aktywizacja seniorów z terenu miasta szczególnie pozytywnie wpłynie na mieszkańców miasta. Pozwoli ograniczyć ich wykluczenie społeczne a co za tym idzie włączy ich aktywnie w lokalną politykę i życie. Ponadto ich aktywizacja może dotyczyć także edukacji ekologicznej i ochrony lokalnego środowiska naturalnego co pozwoli na podtrzymanie właściwych postaw obywatelskich w tym zakresie. - neutralnie w przypadku pozostałych komponentów środowiska. W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Promocja postaw obywatelskich	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo na wszystkie komponenty środowiska. Kształtowanie właściwych postaw obywatelskich szczególnie w zakresie edukacji ekologicznej i ochronie środowiska w mieście przyniesie mu szereg korzyści np. w zakresie właściwego postępowania z odpadami, konieczności ich segregacji, oszczędności wody i energii, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, właściwego korzystania z otaczającej bioróżnorodności. Realizacja tego działania pozwoli ukształtować właściwe postawy w zakresie ochrony środowiska odczuwalne w kolejnych latach. Ponadto możliwa będzie szybsza i większa realizacja szeregu projektów dotyczących ochrony środowiskowa w społeczeństwie świadomym i przychylnym tego typu działaniom. W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko</p>
Wsparcie procesów wychodzenia z ubóstwa	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo na ludzi i dobra materialne. Wspieranie procesów wychodzenia z ubóstwa szczególnie pozytywnie wpłynie na mieszkańców miasta. Pozwoli ona na zwiększenie ich szans na poprawę bytu materialnego ograniczy ich wykluczenie społeczne. - neutralnie w przypadku pozostałych komponentów środowiska. W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Aktywizacja społeczna	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo na wszystkie komponenty środowiska.</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>Aktywizacja społeczna szczególnie w zakresie ochrony lokalnego środowiska w mieście przyniesie mu szereg korzyści np. w zakresie właściwego postępowania z odpadami, konieczności ich segregacji, oszczędności wody i energii, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, właściwego korzystania z otaczającej bioróżnorodności. Realizacja tego działania pozwoli ukształtować właściwe postawy w zakresie ochrony środowiska odczuwalne w kolejnych latach. Ponadto możliwa będzie szybsza i większa realizacja szeregu projektów dotyczących ochrony środowiska w społeczeństwie świadomym i przychylnym tego typu działaniom.</p> <p>W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko</p>
Cel strategiczny 2. Obniżenie poziomu bezrobocia oraz aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
Aktywizacja osób bezrobotnych	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Aktywizacja osób bezrobotnych szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli ona na poprawę bytu materialnego mieszkańców i stopy ich życia a co za tym idzie ograniczy społeczne wykluczenie.</p> <p>- neutralnie w przypadku pozostałych komponentów środowiska.</p> <p>W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Tworzenie nowych miejsc pracy	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Tworzenie nowych miejsc pracy szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli ona na poprawę bytu materialnego mieszkańców i stopy ich życia a co za tym idzie ograniczy społeczne wykluczenie. Możliwe będzie także powstanie tzw. „zielonych miejsc pracy” np. audytor energetyczny, instalator oze, zbieracz ziół itp. dostosowanych do charakteru i możliwości miasta i jego otoczenia.</p> <p>- neutralnie w przypadku pozostałych komponentów środowiska.</p> <p>W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Rozwój przedsiębiorczości	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowe, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Rozwój przedsiębiorczości szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli ona na poprawę bytu materialnego mieszkańców i stopy ich życia a co za tym idzie ograniczy społeczne wykluczenie. Ponadto możliwy będzie rozwój lokalnego rynku pracy wykorzystujący lokalny potencjał i jego możliwości.</p> <p>- neutralnie w przypadku pozostałych komponentów środowiska.</p> <p>W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Rozwój ekonomii społecznej	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowe, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Rozwój ekonomii społecznej szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców. Pozwoli ona na poprawę bytu materialnego mieszkańców i stopy ich życia a co za tym idzie ograniczy społeczne wykluczenie. Ponadto możliwy będzie rozwój lokalnego rynku pracy wykorzystujący lokalny potencjał i jego możliwości.</p> <p>- neutralnie w przypadku pozostałych komponentów środowiska.</p> <p>W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Cel strategiczny 3. Wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców w wyniku modernizacji i rozbudowy istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
Poprawa warunków mieszkaniowych w zasobie komunalnym	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi, wody powierzchniowe, wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat, zasoby naturalne i dóbr materialnych. Szczególnie pozytywnie na lokalnych mieszkańców. Poprawa warunków w lokalach komunalnych niewątpliwie wpłynie pozytywnie na komfort życia jego mieszkańców. Pozwoli także w sposób zrównoważony korzystać z zasobów środowiska takich jak woda czy energia. Co w dalszej kolejności może generować oszczędności i przyczynić się do wzrostu stopy życia mieszkańców.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienią się w pozytywne albo negatywne. Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić. Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Rozwój infrastruktury sieciowej	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi, wody powierzchniowe, wody podziemne, powietrze atmosferyczne, klimat, zasoby naturalne i dóbr materialnych. Szczególnie pozytywnie na lokalnych mieszkańców. Rozwój infrastruktury sieciowej związanej z rozbudową wodociągów, kanalizacji, kanalizacji deszczowej czy sieci ciepłowniczej szczególnie pozytywnie wpłynie na zasoby naturalne lokalnego środowiska ograniczy nadmierne zużycie wody i energii w środowisku.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienią się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów budowlanych związanych z budową wodociągu, kanalizacji czy sieci ciepłej). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na połączenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Poprawa stanu aerosanitarnego	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi, powietrze atmosferyczne, klimat, zasoby naturalne. Szczególnie pozytywnie na lokalnych mieszkańców. Poprawa warunków aerosanitarnych wpłynie korzystnie na lokalnych mieszkańców a także przebywających na terenie miasta turystów. Utrzymanie właściwych poziomów substancji w środowisku jest jednym z priorytetów ochrony środowiska ujętych w lokalnym programie ochrony środowiska jak i programach wyższego szczebla -powiatowym czy wojewódzkim.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienią się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów budowlanych związanych z</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	budową np. sieci ciepłej). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasignalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Zagospodarowanie zdegradowanych terenów pokolejowych	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowe, w przypadku ludzi, powierzchni ziemi, krajobrazu i zasobów naturalnych. Szczególnie pozytywnie na lokalnych mieszkańców. Zagospodarowanie terenów zdegradowanych pokolejowych pozwoli na przywrócenie tym obszarom właściwych standardów i funkcji społecznych. Zostanie zaniechany dalszy proces ich degradacji co jest korzystne z punktu widzenia ochrony lokalnego środowiska. - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienią się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych sposobu zagospodarowania tych terenów)Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasignalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Poprawa jakości usług publicznych	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowe, w przypadku ludzi, zabytki i dóbr materialnych. Poprawa jakości usług publicznych szczególnie pozytywnie wpłynie na lokalnych mieszkańców, ale także i turystów. Dostosowanie i ułatwienie dostępu do informacji jest istotna kwestia w kierunku zrównoważonego rozwoju społeczeństwa informacyjnego. - neutralnie w przypadku pozostałych komponentów środowiska. <p>W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Cel strategiczny 4. Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez stworzenie optymalnych warunków do rozwoju kluczowych funkcji	
Modernizacja głównych przestrzeni publicznych	<ul style="list-style-type: none"> - pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowe, w przypadku ludzi, zabytki i dóbr materialnych. Modernizacja przestrzeni publicznej szczególnie pozytywnie wpłynie na mieszkańców miasta, ale także i na przebywających w nim turystów. Pozwoli to w sposób znaczący na poprawę atrakcyjności miasta a co za tym idzie może wpłynąć na podniesienie stopy życia jego mieszkańców. - neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienią się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasignalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
Poprawa poziomu bezpieczeństwa	<p>oddziaływania o ile takie wystąpią.</p> <p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo, w przypadku wszystkich komponentów środowiska. Poprawa bezpieczeństwa jest jedną z kluczowych kwestii na terenie miasta oddziałującą szczególnie na jego mieszkańców a także na turystów. Kwestie bezpieczeństwa odnosić się mogą także do kwestii środowiska naturalnego i zapewnienia właściwej ich ochrony.</p> <p>W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Wykorzystanie dziedzictwa materialno - kulturowego	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo, w przypadku ludzi i dób materialnych. Właściwe wykorzystanie dziedzictwa materialnego i kulturowego wpłynie szczególnie pozytywnie na lokalnych mieszkańców oraz rozwój turystyki w regionie. Będzie możliwe zachowanie zarówno tradycji kulturalnych jak architektonicznych regionu co wpłynie na zwiększenie ruchu turystycznego a co za tym idzie podniesie się stopa życia mieszkańców miasta.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych inwestycji będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienią się w pozytywne albo negatywne. Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasugerować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 8. Matryca wpływów przedsięwzięć podstawowych Program Rewitalizacji na poszczególne elementy ochrony środowiska

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Poprawa użyteczności i estetyki przestrzeni miejskiej	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	0	+	0	+
Stworzenie multifunkcjonalnej przestrzeni publicznej na Osiedlu Chemiczna	0	+	+	+	+	0	0	+	0	0	+	+	0	+
Boisko wielofunkcyjne wraz z odnowa placu apelowego przy Zespole Szkół nr 2 z oddziałami integracyjnymi.	0	0	+	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	+
Modernizacja kompleksu sportowo – rekreacyjnego OSiR – nadanie nowych funkcji dla obiektu zdegradowanego zabezpieczających potrzeby społeczne i gospodarcze osób zamieszkałych na terenie miasta Hajnówka, w tym w obszarze zdegradowanym.	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	+	0	+
Adaptacja budynku mieszkalnego na mieszkania treningowe dla osób niepełnosprawnych przy Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym przy ul. 3 Maja 21	0	0	+	0	0	+	+	+	0	0	+	+	0	+
Szkoła Dobrego Rodzica	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Spacery tematyczne z przewodnikiem	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	+
Zagospodarowanie terenu wokół Hajnowskiego Domu kultury w celu nadania mu funkcji kulturalno – społecznych	0	0	+	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	+
Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych na osiedlu Kolejki Leśne	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Muzeum od nowa	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	0	+	+	+
Zachowanie dziedzictwa naszych przodków – edukacja w teorii i praktyce	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Adaptacja obiektów po Fabryce Mebli Forte S.A. na potrzeby społeczności lokalnej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Bezpieczna Przystań	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Modernizacja Parku Miejskiego wraz z wybudowaniem tężni solnej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Zintegrowany program poprawy bezpieczeństwa w mieście Hajnówka	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
EKO- Hajnówka – rozbudowa sieci ciepła na terenie miasta wraz z wymianą źródeł ciepła w gospodarstwach domowych oraz z wymianą oświetlenia na	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	0	+	0	+

Wyszczególnienie	Komponenty środowiska przyrodniczego													
	Obszary chronione, w tym Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody powierzchniowe	Wody podziemne	Powietrze atmosferyczne	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
energooszczędne														
OdNowa Zespół Szkół Nr 1 w Hajnówce	0	0	+	0	0	0	0	+	0	0	0	+	0	+
Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej – Zakładu Aktywizacji Zawodowej w Hajnówce	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Utworzenie Hospicjum przy SP ZOZ w Hajnówce	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Aktywizacja osób samotnie wychowujących dzieci – stworzenie miejsca spotkań, pomocy psychologicznej i prawnej osobom samotnie wychowującym dzieci.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
„Pozbądź się barier” - aktywizacja rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
„Nie jesteście sami ....” - Rozwój wolontariatu skierowanego na pomoc osobom starszym.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
„Zadbaj o swoje otoczenie” - działania animacyjne z mieszkańcami osiedli mające na celu zadbanie o estetykę otoczenia miejsca zamieszkania.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
Klub Integracji Społecznej	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 9. Ocena charakteru proponowanych przedsięwzięć podstawowych Programu Rewitalizacji

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
Poprawa użyteczności i estetyki przestrzeni miejskiej	- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowe, w przypadku ludzi, wody powierzchniowe, wody podziemne, powietrza atmosferycznego, zasoby naturalne i dóbr materialnych. W ramach planowanej inwestycji planowane są m.in. działania związane z utworzeniem pasażu pieszego wraz z towarzyszącą infrastrukturą, doinwestowanie szlaku rowerowego Green Velo, budowa małej infrastruktury technicznej, przebudowa ogrodzenia, poprawa estetyki budynków, docieplenie budynku politechniki, przeprowadzenie modernizacji budynku Urzędu Miasta, remonty chodników i parkingów. Inwestycje te przyczynią się między innymi do rozwoju miasta a co za tym idzie poprawią stopę życia i komfort jego mieszkańców. Mogą również

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>przyczynić się do wzrostu ruchu turystycznego a co za tym idzie także do zamożności mieszkańców miasta. Ponadto planowana do realizacji infrastruktura – docieplenia czy modernizacja chodników i parkingów wpłynie korzystnie na zasoby naturalne – wodę i powietrze atmosferyczne ograniczając spływ zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych oraz ograniczone zostaną także emisje do powietrza. Termomodernizacja wpłynie korzystnie na efektywność energetyczna w budynkach.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienią się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
<p>Stworzenie multifunkcyjnej przestrzeni publicznej na Osiedlu Chemiczna</p>	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku różnorodności biologicznej, ludzi, zwierząt, roślin, powietrza atmosferycznego, klimatu, zasoby naturalne i dóbr materialnych. W ramach planowanej inwestycji realizowane będą następujące działania: zadrzewienia i ukwieceni, budowa placu zabaw, boiska do piłki nożnej, boksów piwnicznych, docieplenie budynków na osiedlu, budowa dodatkowych ścieżek spacerowych, likwidacja pustostanu, budowa miejsca do grillowania dla mieszkańców wraz z infrastrukturą. Wpłynie to szczególnie pozytywnie na lokalną społeczność i jej wzajemną integrację, pozwoli ograniczyć ewentualne wykluczenie społeczne oraz poprawi jakość życia okolicznych mieszkańców. Docieplenia pozwolą w znaczący sposób ograniczyć zużycie energii na cele grzewcze, budynki staną się efektywne energetycznie.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienią się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
<p>Boisko wielofunkcyjne wraz z odnowa placu apelowego przy Zespole Szkół nr 2 z oddziałami integracyjnymi.</p>	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi, wód powierzchniowych, wód podziemnych i dóbr materialnych. W ramach planowanej inwestycji realizowane będą następujące działania: budowa boiska sportowego, budowa pomieszczeń sanitarnych, odnowienie ogrodzenia. Szczególnie pozytywnie będzie on wpływał na dzieci i młodzież z terenu miasta, pozwalając na wyrównanie szans i ograniczenie wykluczenie społeczne.</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>Pozwoli na rozwój młodzieży uzdolnionej sportowo. Ponadto wyposażenie obiektu w pomieszczenia sanitarne wpłynie korzystnie na zasoby jakości wód powierzchniowych i podziemnych.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
<p>Modernizacja kompleksu sportowo – rekreacyjnego OSiR – nadanie nowych funkcji dla obiektu zdegradowanego zabezpieczających potrzeby społeczne i gospodarcze osób zamieszkałych na terenie miasta Hajnówka, w tym w obszarze zdegradowanym.</p>	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi, wody powierzchniowe, wody podziemne, powietrza atmosferycznego, klimatu, zasoby naturalne i dóbr materialnych. W ramach inwestycji planowane jest: odtworzenie boisk sportowych wraz z niezbędną infrastrukturą, wymiana stolarki okiennej, wymiana instalacji elektrycznej, wykonanie pokrycia dachowego, wykonanie węzłów sanitarnych, adaptacja pomieszczeń garażowych na świetlice,, podłączenie budynku do sieci ciepłej, ogrodzenie obiektu, wykonanie oświetlenia terenu, wykonanie ciągów komunikacyjnych. Szczególnie pozytywnie wpłynie to na dzieci i młodzież z terenu całego miasta, pozwalając na wyrównanie szans i ograniczenie wykluczenia społecznego. Pozwoli na rozwój młodzieży uzdolnionej sportowo. Ponadto wyposażenie obiektu w pomieszczenia sanitarne wpłynie korzystnie na zasoby jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Podłączenie obiektu do zbiorczej sieci ciepłej pozwoli na lepsze zarządzanie energią, a tym samym zmniejszeniem przedostawania się do atmosfery szkodliwych substancji pochodzących ze spalania konwencjonalnych paliw.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
<p>Adaptacja budynku mieszkalnego na mieszkania treningowe dla osób niepełnosprawnych przy Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym przy ul. 3 Maja 21</p>	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi, wody powierzchniowe, wody podziemne, powietrza atmosferycznego, klimatu, zasoby naturalne i dóbr materialnych. W ramach inwestycji planowany jest remont budynku i jego adaptacja na potrzeby trzech mieszkań treningowych wyposażonych w łazienkę, kuchnię oraz zagospodarowanie zieleni wokół budynku (rabaty kwiatowe, grządki z warzywami). Szczególnie istotne jest to dla</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>niepełnosprawnych mieszkańców miasta, którzy dzięki realizacji projektu podniosą swoją stopę życiową a także zostanie ograniczony proces wykluczenia społecznego. Dzięki wyposażeniu budynków niezbędną infrastrukturę będzie możliwe zrównoważone wykorzystanie wody i energii.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Szkola Dobrego Rodzica	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na ludzi, pozwoli na lepszą ich edukację, w tym również w zakresie ochrony lokalnego środowiska i jego poszczególnych elementów. Co w konsekwencji wpłynie na zachowanie jego wysokich walorów i dóbr materialnych z tego wynikających.</p> <p>- neutralnie, długoterminowo, pośrednio na pozostałe komponenty.</p> <p>W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Spacery tematyczne z przewodnikiem	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo, w przypadku ludzi, zabytków i dóbr materialnych. Projekt ma na celu przekazanie i utrwalenie istotnej, cennej wiedzy przyrodniczej, historycznej oraz zainspirują najmłodsze pokolenie do codziennych, kreatywnych aktywności związanych z regionem Puszczy Białowieskiej. Każdy spacer to inne, niepowtarzalne opowieści o różnych, wybranych tematach związanych z regionem Puszczy Białowieskiej. Projekt szczególnie pozytywnie będzie oddziaływał na lokalnych mieszkańców oraz turystów poprzez utrwalenie cennej i istotnej wiedzy przyrodniczej i historycznej o regionie. Rozwój ruchu turystycznego wpłynie korzystnie na lokalnych mieszkańców poprzez wzrost ich zamożności i stopy życia.</p> <p>- neutralnie, długoterminowo, pośrednio na pozostałe komponenty.</p> <p>W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
Zagospodarowanie terenu wokół Hajnowskiego Domu kultury w celu nadania mu funkcji kulturalno – społecznych	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowe, w przypadku ludzi, powierzchnię ziemi i dóbr materialnych. W ramach inwestycji planowane jest ogrodzenie działki, niwelacja terenu, budowa wiat na odpady, zakup ławek, urządzeń dla dzieci, ułożenie kostki brukowej. Projekt jest szczególnie istotny dla lokalnych mieszkańców gdyż przeciwdziała on ich wykluczeniu społecznemu i powprawia interakcję pomiędzy lokalnymi mieszkańcami. Dodatkowo inwestycje związane z zagospodarowaniem odpadów wpływają korzystnie na powierzchnię ziemi.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych na osiedlu Kolejki Leśne	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. W ramach inwestycji planowana jest budowa placu zabaw na osiedlu, siłowni zewnętrznej, odnowa klatek, budynków gospodarczych i nasadzenia zieleni. Projekt szczególnie pozytywnie wpłynie na mieszkańców osiedla pozwoli im na lepszą integrację oraz zapobiegnie wykluczeniom społecznym. Pozwoli na zagospodarowanie wspólnej przestrzeni życiowej dla dobra ogółu. Co z kolei wpłynie na poprawę wspólnego dobra materialnego.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Muzeum od nowa	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowe, w przypadku ludzi, powietrze atmosferyczne, zasobów naturalnych, zabytków i dóbr materialnych. W ramach inwestycji planowana jest wymiana oświetlenia, powstanie Centrum Informacji Turystycznej, powstanie miejsc przyjaznych rowerzystom w ramach szlaku Green Velo, modernizacja budynku muzeum, wykonanie kilku murali, modernizacja elewacji budynku byłej mozaikarni Hajnowskich Zakładów Przemysłu Drzewnego, powstanie stałej wystawy plenerowej oraz edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży. Szczególnie pozytywne oddziaływanie na ludzi. Z uwagi na modernizację historycznych obiektów spodziewany jest wzrost ruchu turystycznego w mieście a co za tym idzie poprawy bytu jego mieszkańców. Ponadto w przypadku modernizacji budynków zostanie ograniczona potrzeba korzystania z zasobów wód i energii co wpłynie korzystnie na zasoby naturalne. Pozytywny wydźwięk zadania zostanie uzupełniony o długofalową edukację ekologiczną.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	<p>budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
<p>Zachowanie dziedzictwa naszych przodków – edukacja w teorii i praktyce</p>	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. W ramach inwestycji planowana jest specjalna pracownia rękodzieła, galeria różnorodności, warsztaty literackie, choinki dla dzieci, izby regionalne, zespoły muzyczno – taneczne, świetlice szkolne dla dzieci, ekologiczne place zabaw dla dzieci. Szczególnie pozytywne dla mieszkańców miasta. Pozwoli to budowę właściwych interakcji sąsiedzkich, ograniczy wykluczenie społeczne. Pozwoli także na odświeżenie i pogłębienie wiedzy o regionie co będzie miało wymierne korzyści w postaci większej świadomości regionalnej.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
<p>Adaptacja obiektów po Fabryce Mebli Forte S.A. na potrzeby społeczności lokalnej</p>	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Działanie to szczególnie pozytywnie wpłynie na ludzi, pozwoli na lepszą ich edukację, w tym również w zakresie ochrony lokalnego środowiska i jego poszczególnych elementów. Co w konsekwencji wpłynie na zachowanie jego wysokich walorów i dóbr materialnych z tego wynikających. Ponadto pozwoli na odniesienie stopy życiowej mieszkańców poprzez korzyści jakie będą płynęły z udostępniania pomieszczeń.</p> <p>- neutralnie, długoterminowo, pośrednio na pozostałe komponenty.</p> <p>W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
<p>Bezpieczna Przystań</p>	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. W ramach inwestycji planowana jest ogrzewalnia dla osób bezdomnych, warsztaty remontowo – naprawcze, kompleks mieszkań chronionych, rewitalizacja obejść posesji. Działania te będą miały szczególnie pozytywny wpływ na najuboższych mieszkańców miasta oraz osoby bezdomne, pozwoli to na zmniejszenie ich izolacji w społeczeństwie i ograniczy wykluczenie społeczne. Będą one miały szansę na poprawę swojego bytu materialnego.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienia się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Modernizacja Parku Miejskiego wraz z wybudowaniem tężni solnej	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. W ramach inwestycji planowana jest budowa tężni solnej, obiektów małej architektury, utworzenie ścieżek edukacyjnych, odtworzenie parku jazdy dla rowerów, edukacja ekologiczna i wystawy plenerowe. Szczególnie pozytywne oddziaływanie w przypadku lokalnej ludności. Dzięki zwiększonemu się ruchu turystycznego, który spodziewany jest w jej wyniku, poprawi się także stopa i poziom życia jego mieszkańców. Ponadto inwestycja wpłynie na lepszą integrację wśród mieszkańców, ograniczy wykluczenie społeczne. Pozytywny wydźwięk będzie też miała prowadzona równocześnie edukacja ekologiczna w zakresie utrzymania wysokich walorów środowiska naturalnego.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Zintegrowany program poprawy bezpieczeństwa w mieście Hajnówka	<p>- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo, w przypadku ludności i dóbr materialnych. Szczególnie pozytywnie na ludzi. Poprawa bezpieczeństwa jest jedną z kluczowych kwestii na terenie miasta oddziałującą szczególnie na jego mieszkańców a także na turystów. W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.</p>
EKO- Hajnówka – rozbudowa sieci ciepła na terenie miasta wraz z wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych oraz wymianą oświetlenia na energooszczędne	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi, powietrza atmosferycznego, zasobów naturalnych i dóbr materialnych. W ramach inwestycji planowana jest budowa sieci ciepłej oraz wymiana starych piecy węglowych. Inwestycja pozwoli na ograniczenie emisji do środowiska szkodliwych substancji oraz poprawę klimatu aerosanitarnego w mieście a co za tym idzie wpłynie korzystnie na lokalne środowisko i jego mieszkańców. Rozwój zbiorczej sieci ciepłowniczej w zorganizowany sposób pozwoli na właściwe wykorzystanie energii grzewczej.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	połączenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
OdNowa Zespół Szkół Nr 1 w Hajnówce	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi, powietrze atmosferyczne, zasoby naturalne i dóbr materialnych. W ramach inwestycji planowane jest ogrodzenie działki, remont budynku szkolnego, ocieplenie, ułożenie kostki brukowej, uatrakcyjnienie lekcji, pomoc logopedyczna zakup wyposażenia dydaktycznego, modernizacja radiowęzła. Szczególnie pozytywnie będzie on wpływał na dzieci i młodzież z terenu miasta, pozwalając na wyrównanie szans i ograniczenie wykluczenia społeczne. Ponadto termomodernizacja części obiektu pozytywnie wpłynie na warunki aerosanitarne miasta oraz pozwoli na zwiększenie efektywności energetycznej budynku i lepsze nia zarządzanie.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienią się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zaszyfalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na połączenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Utworzenie podmiotu ekonomii społecznej – Zakładu Aktywizacji Zawodowej w Hajnówce	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Działania te będą miały szczególnie pozytywny wpływ na najuboższych mieszkańców miasta, osoby niepełnosprawne oraz osoby długofalowo bezrobotne, pozwoli to na zmniejszenie ich izolacji w społeczeństwie i ograniczy wykluczenie społeczne. Będą one miały szanse na poprawę swojego bytu materialnego.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmienią się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zaszyfalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na połączenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.</p>
Utworzenie Hospicjum przy SP ZOZ w Hajnówce	<p>- pozytywnie, bezpośrednie, długoterminowe, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Działania to będzie miało szczególnie pozytywny wpływ na starszych mieszkańców miasta. Wpłynie to na poprawę jakości ich życia.</p> <p>- neutralne, długoterminowe, pośrednie na pozostałe komponenty. W zależności od skali i zakresu planowanych robót będzie ona podlegała indywidualnej ocenie oddziaływania</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka

Wyszczególnienie	Charakterystyka oddziaływania
	na środowisko, określając czy związane z pracami oddziaływania zmieniają się w pozytywne albo negatywne (co trzeba rozważyć na etapie konkretnych projektów technicznych czy budowlanych). Jednocześnie na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić (z uwagi na położenia miasta w obszarach cennych przyrodniczo). Należy jednak podkreślić, że każda inwestycja prowadzona będzie w technologii BAT, aby wyeliminować ewentualne negatywne oddziaływania o ile takie wystąpią.
Aktywizacja osób samotnie wychowujących dzieci – stworzenie miejsca spotkań, pomocy psychologicznej i prawnej osobom samotnie wychowującym dzieci.	- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Celem spotkania będzie wymiana doświadczeń i informacji między kobietami borykającymi się z podobnymi trudnościami jak również profesjonalna pomoc z boku psychologa i prawnika. Pozwoli to na ograniczenie wykluczenia społecznego tych rodzin a co za tym idzie wpłynie na podniesienie ich stopy życiowej. - neutralnie, długoterminowo, pośrednio na pozostałe komponenty W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.
„Pozbądź się barier” - aktywizacja rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi	- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Szczególnie pozytywnie na ludzi, pozwoli to na ograniczenie wykluczenia społecznego tych rodzin a co za tym idzie podniesienia ich stopy życiowej. Zwiększy to również szanse na lepszą integrację z lokalną społecznością i ograniczy izolację w lokalnym społeczeństwie. - neutralnie, długoterminowo, pośrednio na pozostałe komponenty W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.
„Nie jesteście sami ....” - Rozwój wolontariatu skierowanego na pomoc osobom starszym.	- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Szczególnie pozytywnie na ludzi, pozwoli to na ograniczenie wykluczenia społecznego tych osób a co za tym idzie podniesie ich komfort życiowy. Zwiększy to również szanse na lepszą integrację z lokalną społecznością i ograniczy izolację w lokalnym społeczeństwie. - neutralnie, długoterminowo, pośrednio na pozostałe komponenty W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.
„Zadbaj o swoje otoczenie” - działania animacyjne z mieszkańcami osiedli mające na celu zadbanie o estetykę otoczenia miejsca zamieszkania.	- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Szczególnie pozytywnie na ludzi, pozwoli to na budowę lokalnej tożsamości. Wpłynie korzystnie na sąsiedzkie interakcje i dbanie o wspólne dobro. - neutralnie, długoterminowo, pośrednio na pozostałe komponenty W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.
Klub Integracji Społecznej	- pozytywnie, bezpośrednio, długoterminowo, w przypadku ludzi i dóbr materialnych. Szczególnie pozytywnie na ludzi, pozwoli to na ograniczenie wykluczenia społecznego pewnych grup społeczny cha co za tym idzie podniesie ich komfort i stopę życiową. Zwiększy to również szanse na lepszą integrację z lokalną społecznością. - neutralnie, długoterminowo, pośrednio na pozostałe komponenty W przypadku tego działania nie są spodziewane negatywne oddziaływania na środowisko.

Źródło: Opracowanie własne.

10 ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU REWITALIZACJI, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW

Należy zauważyć, że większość oddziaływań zdefiniowanych w *Programie Rewitalizacji* będzie wywoływała jednoznaczne skutki pozytywne lub skutki o zmiennym charakterze. Charakter zmienny oddziaływań zależeć będzie od konkretnych rozwiązań ujętych w projektach technicznych i budowlanych i podlegał będzie indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko, określającej czy związane z nim oddziaływanie zmieni się w pozytywne albo negatywne. Na tym etapie prognozowania nie można tego jednoznacznie stwierdzić, a jedynie zasygnalizować, że w przyszłości problem ten może wystąpić.

Oddziaływania zmienne odnoszą się w dużej części do inwestycji związanych z rozwojem infrastruktury sieciowej (cieplnej), na którą z uwagi na charakter miasta oraz obecność obszarów ochrony trzeba zwrócić szczególną uwagę.

Wszystkie zawarte w *Programie Rewitalizacji* działania, które oceniono jako jednoznacznie korzystne dla środowiska, w zakresie różnych jego elementów, należy rozumieć jako działania związane z zapobieganiem lub zmniejszaniem zagrożeń i negatywnych tendencji środowiskowych. W tym w odniesieniu do łagodzenia wpływu rozwoju infrastruktury sieciowej – tj. sieci ciepłowniczych, w sposób najmniej ingerujący w krajobraz, zwłaszcza w obszary o potencjale turystycznym.

Działaniami łagodzącymi ewentualne oddziaływania w zakresie wyżej opisanych kierunków działań i przedsięwzięć podstawowych, może być:

- prowadzenie nowej i przebudowa już istniejącej infrastruktury sieciowej w sposób zapobiegający przecinaniu i degradacji cennych struktur przyrodniczych, zwłaszcza obszarów o wysokich walorach przyrodniczych nie objętych ochroną, istotnych dla utrzymania spójności całego systemu przyrodniczego, w tym obszarów objętych ochroną;
- realizacja nowej infrastruktury w sposób ograniczający negatywne oddziaływanie (hałas, zanieczyszczenie powietrza) na tereny zamieszkania;
- prowadzenie działań technicznych i przestrzennych ograniczających potencjalne negatywne skutki infrastruktury, sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska na terenach zamieszkania (np. ekrany akustyczne, zieleń przydrożna, ciche nawierzchnie, zmiana struktury ruchu), a także na terenach cennych przyrodniczo, przez które inwestycje te będą przebiegać;
- stosowanie zasady wariantowości, zwłaszcza dla przedsięwzięć liniowych – sieci ciepłej, prowadzącej do wyboru optymalnego dla środowiska wariantu inwestycyjnego, w tym zwłaszcza do wytyczania przebiegu inwestycji w taki sposób, aby na jak najkrótszych odcinkach zagrażały terenom o najwyższych walorach przyrodniczych;
- prowadzenie odpowiedniej i zrównoważonej polityki przestrzennej, mającej na uwadze przygotowanie terenów rozwojowych i inwestycyjnych przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań i potencjału przyrodniczego.

Uwagę należy również zwrócić na zadania związane z realizacją działań inwestycyjnych związanych z termomodernizacją jakie będą miały miejsce na terenie miasta (np. modernizacja kompleksu OSiR, muzeum od nowa, Od Nowa Zespołu Szkół Nr 1). Budynek stanowi bowiem miejsca gniazdowania kilkunastu gatunków ptaków i nietoperzy. Dla kilku z nich jest to podstawowe miejsce lęgów.

Prowadzone na szeroką skalę remonty, docieplenia i różnego typu modernizacje budynków powodują ograniczenie liczby miejsc lęgowych i stanowią jedną z głównych przyczyn zaniku ich populacji. Rozwiązanie w tej sytuacji stanowią skrzynki dla ptaków i nietoperzy (mogą być pod lub nadtynkowe). Muszą być one powieszony na odpowiedniej wysokości, różnicowej w zależności od gatunku, dla którego są przeznaczone. Dla zapewnienia bezpieczeństwa ludzi, skrzynki lęgowe należy wieszać w ten sposób, by pod nimi nie znajdowały się chodnik lub trawnik, ale np. zadaszone wejście do klatki schodowej. Ze względu na różną konstrukcję budynków w każdym przypadku konieczna jest konsultacja i nadzór ornitologa oraz chiropterologa nad prowadzonymi pracami. Jego zadaniem jest wskazanie najbardziej odpowiednich miejsc dla zamontowania skrzynek oraz ich liczby. W niektórych przypadkach można zastosować inne rozwiązania polegające na pozostawieniu niezabezpieczonych istniejących otworów wentylacyjnych, odpowiednio zabezpieczonych istniejących wnęk, pozostawiania wlotów do szczelin dylatacyjnych. Rozwiązania takie należy jednak każdorazowo uzgadniać ze specjalistą o ich przyjęcie nie powinno skutkować zmniejszeniem liczby dogodnych schronień w porównaniu z rozwiązaniami standardowymi.

Należy również zaznaczyć, że wszelkie inwestycje na terenach chronionych, czy też szczególnie narażonych na zanieczyszczenia, mogą być realizowane pod warunkiem uwzględnienia zakazów, nakazów i ustaleń ujętych w dokumentach powołujących te obszary oraz w dokumentach strategicznych i programowych dotyczących tych obszarów i zasad ich użytkowania.

Na takim etapie *Programu Rewitalizacji* nie można jednoznacznie wskazać działań kompensacyjnych, zwłaszcza nie znając skali (projektów technicznych i budowlanych przy realizacji przedsięwzięć podstawowych) potencjalnych zagrożeń. Działania kompensacyjne mogą być natomiast wynikiem ocen szczegółowych na dalszych etapach planowania i wdrażania działań o charakterze przedsięwzięć, zwłaszcza na etapie oceny oddziaływania na środowisko, w przypadku wykazania potrzeby wdrażania rozwiązań kompensacyjnych.

Przykładowe działania jakie powinno się zastosować w związku z realizacją działań ujętych w *Programie Rewitalizacji* przedstawiono także w rozdziale 8 niniejszego dokumentu. Ponadto każdorazowo przy realizacji konkretnych działań, szczególnie związanych z rozwojem infrastruktury sieciowej, powinno się prowadzić indywidualną ocenę oddziaływania na środowisko i na tej podstawie decydować o ich realizacji bądź zaniechaniu.

11 ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PROGRAMU REWITALIZACJI WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – prognoza powinna przedstawiać „...rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru...”³¹.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania rozwiązania alternatywne do proponowanych w *Programie Rewitalizacji* mogą obejmować alternatywne: lokalizacje przedsięwzięcia, przebiegi

---

³¹ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353, ze zm.).

szlaków w przypadku inwestycji infrastrukturalnych (sieci ciepłowniczej), rozwiązania technologiczne lub konstrukcyjne przedsięwzięć, różne skale i rozmiary inwestycji, harmonogramy lub organizacje prac budowlanych, metody budowy, sposoby likwidacji przedsięwzięć oraz alternatywne procesy.

Analizowany *Program Rewitalizacji* sporządzony została w układzie jednowariantowym, nie zawierającym innej, poza podstawową, alternatywy rozwoju. Taki projekt poddany został ocenie wpływu na środowisko w niniejszej Prognozie. W dokumencie Prognozy nie zostały zamieszczone szczegółowe propozycje rozwiązań alternatywnych, związanych z realizacją poszczególnych działań i kierunków wymaganych dla osiągnięcia zakładanych celów. Wskazuje się jedynie, że każda zakładana w dokumencie inwestycja (w tym przede wszystkim w sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo) powinna podlegać indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko co pozwoli w sposób jednoznaczny stwierdzić w jakim zakresie i czy w ogóle wpłynie na środowisko. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości w tym zakresie należy zaniechać takiej inwestycji.

12 PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PROGRAMU REWITALIZACJI ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

System monitorowania przedstawiony w *Programie Rewitalizacji* jest spójny z zapisami strategicznych opracowań na szczeblu wojewódzkim i krajowym tj. m.in.: Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2020, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego i innych.

W ocenie autorów opracowania zaproponowane wskaźniki nie wymagają modyfikacji i mogą być wykorzystane do monitorowania oddziaływań na środowisko. Jednakże, warunkiem możliwości ich wykorzystania do monitorowania wpływu projektowanego dokumentu na środowisko, może być pogłębiona analiza jakościowa środowiska lub jej wybranych komponentów.

Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko:

- stan jakości powietrza atmosferycznego w mieście- wielkość emisji ze źródeł grzewczych i komunikacyjnych do atmosfery;
- jakość wód stojących, płynących i podziemnych jakoś wód do picia;
- uciążliwość hałasu, przede wszystkim komunikacyjnego;
- powierzchnia obszarów przyrodniczo cennych;

13 INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353, ze zm.) w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektów polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Ze względu na zasięg przestrzenny obszaru objętego *Programem Rewitalizacji* skutki jego realizacji nie będą miały znaczenia transgranicznego. Podjęte w ramach dokumentu cele, kierunki działań i przedsięwzięcia podstawowe będą miały zasięg ograniczający się do terenu miasta.

14 NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

W trakcie opracowywania niniejszej Prognozy zetknięto się z pewnymi ograniczeniami, ale nie napotkano na trudności, wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy. Pewnym ograniczeniem podczas opracowania niniejszego dokumentu był dość ogólny stopień niektórych zapisów *Programu Rewitalizacji*.

15 STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Podstawą do opracowania *Prognozy oddziaływania na środowisko Lokalnego Programu Rewitalizacja Miasta Hajnówka* (zwanej dalej *Prognozą*) jest art. 46 ust. 1, art. 50 oraz art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 355, ze zm.). Wykonana została zgodnie z zakresem określonym w art. 51 ust. 2 ww. ustawy. oraz art. 52 ust. 1 i 2 ww. ustawy. Zakres dokumentu uwzględnia uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym.

Należy zaznaczyć że celem działań rewitalizacyjnych jest poprawa przede wszystkim jakości życia mieszkańców miasta w wielu różnych jego wymiarach, obejmujących zarówno warunki mieszkaniowe, przestrzenie publiczne, półpubliczne jak również warunki środowiska. Podejmowane będą działania w kierunku uzupełnienia infrastruktury społecznej o nowy zasób oraz modernizacja już istniejącego. Stworzenie właściwych warunków infrastrukturalnych do mniej lub bardziej zinstytucjonalizowanych działań społecznych wraz z równoczesnym wsparciem tzw. działań miękkich będzie wzmacniać spójność społeczną i pozwoli na wsparcie szerokiego spektrum osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Tym samym celem będzie służyć wykorzystanie istniejącej już infrastruktury społecznej, sportowej, rekreacyjnej.

W *Prognozie* analizie poddano potencjalne skutki środowiskowe realizacji *Programu Rewitalizacji* oraz zawarto informacje czy założenia określone zostały w sposób optymalny dla środowiska. Niniejszy dokument określa, czy korzyści społeczno-gospodarcze, wynikające z realizacji zamierzeń, rekompensują straty w środowisku, a także jak można zminimalizować ewentualne negatywne oddziaływanie.

Cele ochrony środowiska na poziomie strategicznym i operacyjnym w *Programie Rewitalizacji* uwzględniono w sposób zbliżony do ujęcia zaprezentowanego w innych dokumentach strategicznych. Zachowanie walorów środowiskowych jest ważnym elementem wizji rozwoju miasta, a plany rozwoju gospodarczego z poszanowaniem przyrody i traktowanie środowiska, jako jednego z aktywów regionu, pozwala uznać, że *Program Rewitalizacji* doskonale wpisuje się w trendy obowiązujących polityk prośrodowiskowych w tym szczególnie województwa podlaskiego.

W *Prognozie* przeanalizowano stan środowiska przyrodniczego i środowiska życia człowieka na obszarze miasta i określono obszary problemowe. Wyniki analizy stanu środowiska w mieście wskazują na jego ogólny dobry stan. Zidentyfikowane na terenie miasta problemy ochrony środowiska w większości są istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu. W wielu przypadkach problemy ochrony środowiska wynikają z problemów rozwojowych i dotyczą braków w nowoczesnej infrastrukturze (ciepłowniczej), i tej służącej ochronie środowiska. Realizacja *Programu Rewitalizacji* ma więc szansę wpłynąć na rozwiązanie problemów ochrony środowiska.

Szeroki zakres dziedzin i zadań rozwoju sprawia, że przewidywane oddziaływania *Programu Rewitalizacji* mogą mieć różnorodny charakter, od pozytywnych, przez neutralne, mogące przybierać dwójaki charakter, po negatywne. Potencjalne negatywne oddziaływania (o ile takie wystąpią) często będą miały jedynie lokalny charakter, a przy zastosowaniu działań minimalizujących, pozostaną bez

większego znaczenia dla ogólnego stanu środowiska. W zakresie przewidywanych oddziaływań projektu *Programu Rewitalizacji* na ludzi można uznać, iż wszystkie planowane w ramach celów strategicznych kierunki działań i przedsięwzięcia podstawowe będą miały pozytywne oddziaływanie na mieszkańców miasta. Oddziaływania będą miały w przeważającej części bezpośredni i długotrwały charakter. Szczególnie istotne zapisy związane z ochroną środowiska w odniesieniu do analizowanego komponentu zostały zapisane w ramach celu strategicznym 3 dotyczącego rozwoju infrastruktury sieciowej, poprawy warunków arosanitarnych i zagospodarowania zdegradowanych terenów pokolejowych. W *Programie Rewitalizacji* położono także duży nacisk na ograniczenie wykluczenia społecznego mieszkańców miasta i promowanie prozdrowotnego stylu życia, co może mieć przełożenie na wzrost postaw prośrodowiskowych. Promocja wewnętrznych potencjałów obszaru daje szansę na zmianę dotychczasowego postrzegania obszarów chronionych (w tym Natura 2000), jako bariery rozwojowej. Obszary cenne przyrodniczo mogą być bardziej postrzegane, jako źródło czerpania korzyści, a przez to będą otaczane większą troską.

Do podstawowych działań łagodzących negatywne oddziaływania infrastruktury technicznej na elementy przyrodnicze, należy planowanie lokalizacji i tras ich przebiegu, tak aby w jak najmniejszym stopniu ingerowały w środowisko przyrodnicze. Szczególną uwagę należy zwrócić na obszary objęte ochroną oraz wzajemne powiązania tych obszarów, które mogłyby wejść w kolizję z planowanymi trasami. Nowe inwestycje winny być każdorazowo poddane indywidualnej ocenie oddziaływania na środowisko i poprzedzone rozważeniem najkorzystniejszych wariantów lokalizacyjnych i technologicznych, co już na etapie planowania często pozwala wyeliminować niekorzystny wpływ na środowisko. Ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko będzie się wiązało także ze stosowaniem najlepszych dostępnych technik BAT, prowadzeniem gospodarki niskoemisyjnej, podnoszeniem efektywności energetycznej itp.

Realizacja każdego z kierunków działań, podjętych w ramach realizacji *Programu Rewitalizacji* może w zróżnicowany sposób oddziaływać na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego. Większość ze zidentyfikowanych działań wywoła prawdopodobnie skutki pozytywne lub o ogólnym zmiennym charakterze.

Analiza celów strategicznych kierunków działań i przedsięwzięć podstawowych nie wykazała konieczności przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

W związku z realizacją dokumentu nie przewiduje się wystąpienia znaczącego oddziaływania na środowisko. Obszary strategicznego działania będą prawdopodobnie poddawane presji ze strony realizacji konkretnych działań, ale nie będzie to oddziaływanie na tyle znaczące, żeby skutkowało wyraźnym pogorszeniem stanu tych obszarów.

Reasumując należy ocenić, iż realizacja *Programu Rewitalizacji* w proponowanym kształcie umożliwi rozwój gospodarczy miasta zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, minimalizując negatywne oddziaływanie na środowisko przy efektywnym wykorzystaniu lokalnego potencjału, w wyniku czego ogólny, dobry stan środowiska nie ulegnie pogorszeniu, a w przypadku niektórych elementów środowiska należy spodziewać się poprawy.

16 KRÓTKIE REKOMENDACJE

Każdorazowo przy realizacji kierunków działań i przedsięwzięć podstawowych należy przeprowadzić indywidualną ocenę oddziaływania na środowisko, aby wybrać najbardziej korzystny wariant środowiskowy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów chronionych i ich powiązań z innymi. Dotyczy to przede wszystkim realizacji zadania EKO-Hajnówka – rozbudowa sieci dystrybucji ciepła na terenie miasta wraz z wymianą źródeł ciepła w gospodarstwach domowych.

17 LITERATURA I MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Bank Danych Lokalnych, GUS, 2017
2. Baza aPWŚK. KZGW. 2017.
3. *Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych*, PIG
4. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, GDOŚ, <http://crfop.gdos.gov.pl> Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko
5. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko
6. GeoserwisGDOŚ
<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/?showExternalObject=C681E518944666D9DAD45DBFB53F7BF1>.
7. Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego. WIOŚ Białystok, 2014.
8. Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego, WIOŚ w Białymstoku, Białystok, 2016.
9. Kistowski M., *Wybrane aspekty metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze*, „Człowiek i środowisko” 26 (3-4), 2002
10. Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa, 2011.
11. *Krajowy Raport Mozaikowy. Stan Środowiska w województwach w latach 2000-2007*, Inspekcja Ochrony Środowiska, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2010
12. Miłoś-Cielma M., Ławreszuk D., Jędrzejewski W., *Korytarze ekologiczne w planach zagospodarowania przestrzennego województw – przegląd koncepcji, metod i stanu zagospodarowania prac* - w: *Ochrona łączności ekologicznej w Polsce*, Zakład Badania Ssaków Polskiej Akademii Nauk, Białowieża, 2009
13. Ocena ex-ante zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, WARR S.A., Wrocław, 11 marca 2013.
14. Ocena wyników jakości powietrza w Hajnówce w 2016 r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku, WIOŚ Białystok, 2017.
15. Paczyński B. (red.), 1995, *Atlas hydrogeologiczny Polski*, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa
16. Pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 03 Marca 2017 r., znak WPN.411.2.1.2017.MR
17. *Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Transportu*. Załącznik nr 2 do *Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)*, Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Warszawa 2013, s. 4-7
18. Prognoza oddziaływania na środowisko dla potrzeb projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Hajnówka, Hajnówka, 2013.
19. Prognoza SRWP 2020.
20. Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej. 2016.

21. Program Ochrony Środowiska dla Miasta Hajnówka na lata 2012-2016 z perspektywą do 2019 roku.
22. Projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Hajnówka
23. Projekt Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Środkowej Wisły. RZGW Warszawa. Warszawa, 2016.
24. *Program wodno-środowiskowy kraju*. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa, 2010.
25. Rastrowa Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, mapa.kzgw.gov.pl
26. Ramowa Dyrektywa Wodna z dnia 23 października 2000 r. 2000/06/WE
27. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku, Prowadzone rejestry <http://bip.bialystok.rdos.gov.pl>.
28. Rejestr obszarów chronionego krajobrazu województwa podlaskiego. RDOŚ w Białymstoku (<http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody>)
29. Rejestr rezerwatów przyrody województwa podlaskiego. RDOŚ w Białymstoku (<http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody>)
30. Rejestr użytków ekologicznych na terenie województwa podlaskiego. RDOŚ w Białymstoku (<http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody>)
31. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 71)
32. Sokołowski A. W., *Lasy północno-wschodniej Polski*, Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa 2006.
33. *Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020*, Załącznik do uchwały nr XXXV/438/06 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 30 stycznia 2006 r.
34. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r., poz. 2134)
35. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 1235, ze zm.)
36. <http://www.gminy.pl/powiaty/222.html>
37. <https://www.pgi.gov.pl/docman/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4415-karta-informacyjna-jcwpd-nr-56/file.html>

Załącznik nr 1

Oświadczenie autora prognozy

S&H Consulting
Maciej Huculak
16-300 Augustów, ul. Kwaśna 16
NIP 813-188-79-99 REGON 360976430
tel. 602 644 209

Oświadczenie

Oświadczam, że spełniam ujęte w artykule 74a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2016 poz. 353 ze zm.) warunki.

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Maciej Huculak

16. 06. 2017

**ZA ZGODNOŚĆ
Z ORYGINAŁEM**

Maciej Huculak
WŁAŚCICIEL